

JMG – INSTITUTIONEN FÖR
JOURNALISTIK, MEDIER OCH
KOMMUNIKATION

Sverige i Sputnik News

- en kvantitativ studie av ryska byrånyheter på nätet

Svante Nygren

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	MK1500 Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2016
Handledare:	Britt Börjesson
Kursansvarig:	Malin Sveningson

Abstract

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	MK1500 Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2016
Handledare:	Britt Börjesson
Kursansvarig:	Malin Sveningsson
Sidantal:	57
Antal ord:	19511
Nyckelord:	innehållsanalys, kvantitativ, nyhetsbyrå, Ryssland, propaganda

Syfte:	Syftet har varit att undersöka vilka huvudsakliga ämnen och aktörer som behandlas i nyheter från Sputnik News samt den bild nyhetsbyrån förmedlat av den europeiska migrationskrisen 2015-2016 med avseende på Sverige
Teori:	Deskriptiv statistik och tidsserieanalys. Med utgångspunkt från prospektteorin och teorier kring social identitet studeras migrationsfrågan i artiklar publicerade av Sputnik.
Metod:	Kvantitativ innehållsanalys
Material:	Webbpublicerade artiklar i den engelskspråkiga editionen av Sputnik News under perioden 1 april 2015 – 31 mars 2016.
Resultat:	<p>De artiklar Sputnik News publicerat under den studerade tidsperioden och som berör Sverige har varit koncentrerade till ett fåtal ämnen. De handlar framför allt om internationella relationer, migrationskrisen, militär verksamhet och kriminalitet. Olika aspekter av säkerhetspolitik är ett återkommande tema. Bland personaktörerna i det studerade materialet har statschefer, politiker, diplomater och myndighetsföreträdare framträdande roller. Den mest förekommande personen i artiklarna är dock Julian Assange. Mansdominansen är i det närmaste kompakt. Sputnik refererar i sina artiklar till ett brett spektrum av andra nyhetsmedier. Från svensk sida är DN, Sveriges Radio och SVT de mest citerade källorna. Kontroversiella mediekällor förekommer, men inte i någon större omfattning.</p> <p>En genomgång av Sputnicks artiklar om migrationsfrågan visar att det huvudsakligen är ämnen med negativa förväntade följder som dominerar, påfallande ofta för såväl Sverige och hemmahörande i Sverige som för migranter i analysdimensionen social identitet.</p> <p>Slutligen har Sputnik av allt att döma inte någon större publik, när man fogar byråns egna siffror till analysen. Nästan 40 procent av artiklarna har haft färre än 500 besökare. De mest lästa artiklarna under tidsperioden har samtliga handlat om migration.</p>

Förord

Den ryska, statsägda nyhetsbyrån Sputnik News bildades 2014 och sprider idag nyheter internationellt på uppåt 30 olika språk. Under en period om drygt ett år hade byrån även nyhetspublicering på svenska. Under sin korta existens har Sputnik News återkommande blivit föremål för diskussioner och anklagelser om att bedriva aggressiv propaganda och desinformationskampanjer.

Några kortare studier har redan gjorts av nyhetsbyråns nyheter, huvudsakligen kritiska granskningar av utvalda artiklar i nyhetsflödet. Däremot har hittills ingen kvantitativ studie publicerats, där det ingående materialet spänner över någon längre tidsperiod. Följande uppsats syftar till att i någon mån täcka den luckan. Det sker genom att undersöka vilka huvudsakliga ämnen som dominerar i Sputniks engelskspråkiga rapportering om Sverige och svenska förhållanden under perioden april 2015 – mars 2016, vilka aktörer som förekommer i artiklarna samt vilka mediekällor byrån hänvisar till i sina texter. Dessutom görs ett försök till fördjupad analys av byråns rapportering om migrationskrisen i Europa i de artiklar där Sverige förekommer under tidsperioden.

Studien tar sin utgångspunkt i ett månadsbaserat, stratifierat urval artiklar från den engelskspråkiga webbupplagan av Sputnik News (www.sputniknews.com). Av en total population om 57 000 artiklar under tidsperioden, varav 962 artiklar berör Sverige, har 479 artiklar granskats.

Executive summary

During the last couple of years, Russian media landscape has undergone profound changes. Media channels such as the television network RT has gained large international audiences. At the same time, the grip of the Russian government on domestic mass media has been severely tightened.

The Russian government's newly formed foreign-language news agency Sputnik News has been accused of reviving the old traditions of Soviet-style propaganda. But hitherto, the content has been sparsely researched, especially when it comes to texts where Sweden or Swedish actors appear. In this study, therefore, a stratified random sample of 479 article texts referring to "Sweden" from the English web edition of Sputnik News is examined. The texts were all published during the period April 1, 2015 to March 31, 2016 and represent close to 50 percent of the 962 articles during the period found to meet the qualifying criteria.

The study is divided in two parts. The first is mainly explorative. Which main topics, actors and media sources are found in the texts? Does the distribution of topics change over time?

The second part is focused on how Sputnik has covered the migration issue during the period. Here, an effort is made to see how the articles map to a two-dimensional prospect/group-identity model.

The result shows that the news coverage relating to Sweden in Sputnik News was heavily focused on a main few topics during the period of study. International relations, migration and defence/military issues make up for close to half of the articles in the sample. The picture is almost similar when articles are filtered out where Sweden plays only a peripheral role. Migration, international relations and defence issues are still at the top, but with the addition of reports on crime. At the same time, topics such as science, culture, sports, religion are sparse. Even reports on terrorism and domestic security does not reach more than marginal levels.

Different aspects of national security policy is common in the coverage. A few special, repeating topics were discovered during the coding phase, such as the Arctic region and the Zika infectious disease.

The main actors in the articles were of different kinds. Among human actors, a dominating cluster was formed by presidents, prime ministers, ministers, politicians, diplomats and civil servants, to some extent reflecting the government oriented main topics already mentioned.

The male dominance among actors showed to be compact. German chancellor Angela Merkel was one of few repeating female actors. The Swedish minister of foreign affairs, Margot Wallström, also appeared a few times in the material. The most heavily appearing individual was the Wikileaks profile Julian Assange.

The migration issue was studied by encoding positive/negative potential outcomes of an article's topic in relation to a domestic in-group (residents in Sweden) and an out-group of migrants, respectively. The result showed a clear tendency of reporting on issues with negative potential outcome. The articles also remarkably often indicated negative outcomes for both in-group and out-group.

Figures from Sputnik show that the news agency does not seem to have a particularly large audience on the web. Given that the publisher's page visits figures are correct, individual articles about Sweden seldomly rise above a few thousand visits. Nearly 40 percent of the articles have been visited less than 500 times. It is noteworthy that this relates to the English language edition, which is a large producer of news, with around 100-120 news stories per day.

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	7
2	Bakgrund, syfte och frågeställningar	8
2.1	Bakgrund och syfte	8
2.2	Tidigare forskning.....	9
2.3	Begränsningar	10
2.4	Frågeställningar.....	10
3	Teoretiska utgångspunkter	12
3.1	Det kvantitativa anslaget.....	12
3.2	Från enkla tumregler till komplexa berättelser	13
3.3	Prospektteorin	14
3.4	Teorin om social identitet	14
3.5	En kombination av två världar	14
4	Metod och genomförande	16
4.1	Omfattning och urval	16
4.2	Den statistiska analysen	19
4.3	Variabler och kodschema.....	19
4.3.1	Artikelnummer och rubriker	19
4.3.2	Publiceringstidpunkt och antal besök.....	19
4.3.3	Artikeltyp och övriga grundvariabler.....	19
4.3.4	Huvudsakliga ämneskategorier	20
4.3.5	Området säkerhetspolitik	21
4.3.6	Återkommande teman	21
4.3.7	Aktörer i artiklarna.....	21
4.4	Reliabilitet och validitet	22
4.4.1	Reliabilitet.....	22
4.4.2	Validitet.....	23
4.5	Går resultatet att generalisera?.....	25
5	Resultat	26
5.1	Ämnesfördelning i artiklarna	26
5.1.1	Ämnesfördelning i artiklar där Sverige har mer aktiv roll	28
5.1.2	Ämnesfördelningen över tid – hela urvalet.....	29
5.1.3	Ämnesfördelningen över tid – artiklar där Sverige har mer aktiv roll	31
5.1.4	Säkerhetspolitik i artiklarna	32
5.1.5	Särskilda ämnen	34
5.2	Aktörer i artiklarna.....	34
5.2.1	Typer av aktörer	34

5.2.2	Aktörernas nationalitet.....	35
5.2.3	Aktörernas kön.....	36
5.2.4	Aktörernas aktivitetsnivå.....	36
5.2.5	Värderingen av aktörer.....	37
5.2.6	Förlöjligande artiklar.....	38
5.2.7	Särskilda aktörer: Assange, Snowden.....	39
5.2.8	Särskild aktör: Putin.....	40
5.3	Mediekällor.....	40
5.4	Sputniks bild av migrationsfrågan.....	41
5.5	Antalet besök på sidorna.....	43
6	Avslutande diskussion.....	46
7	Referenser.....	48
8	Bilagor.....	50
8.1	Bilaga 1. Kodschema Sputnik News.....	50
8.2	Bilaga 2 Frekvenstabeller.....	55
8.2.1	Huvudsakligt ämnesinnehåll – totalt samt per månad ur hela urvalet.....	55
8.2.2	Säkerhetspolitisk aspekt – totalt samt per månad ur hela urvalet.....	55
8.2.3	Förekomst av migrationsrelaterat ämne – totalt samt per månad.....	56
8.2.4	Förekomst av Julian Assange, Edward Snowden, Vladimir Putin.....	56
8.2.5	Korstabulering utfall mot grupp över tid i migrationsfrågan.....	57

1 Introduktion

I november 2014 lanserades Sputnik, en rysk, statligt ägd nyhetsbyrå som riktar sig till publikerna utanför Ryssland. I dagsläget publicerar Sputnik nyheter i radio och på internet i 28 olika språkeditioner. Under en period fram till mars 2016 publicerades även nyheter på danska, finska, norska och svenska.

Nyhetsbyrån Sputnik tillhör medieföretaget Rossija Segodnja, ”Ryssland Idag” som i slutet av 2013 efterträdde den tidigare internationella nyhetsbyrån RIA Novosti och den internationellt inriktade radiostationen Voice of Russia. På internet sprider Sputnik idag nyheter internationellt under namnet Sputnik News. Under namnet Radio Sputnik sker radiosändningar till utlandet. Utöver detta används namnet RIA Novosti fortfarande av Rossija Segodnja för en nyhetstjänst på ryska som vänder sig till en inhemsk publik.

Mot bakgrund av den popularitet och vida spridning som den ryska tevestationen RT fått, inte minst genom otaliga engelskspråkiga videoklipp på internet, är det intressant att fråga sig vad som publiceras av en rysk, statsägd nyhetsbyrå med internationella ambitioner. Sputnik har redan utpekats som en uttalad propagandakanal, där man återuppväckt gamla traditioner av aggressiv, sovjetisk propagandaverksamhet och desinformation, låt gå i mer nutidsanpassad webbkostym.

Redan ett snabbt besök på nyhetsbyråns webbplats www.sputniknews.com ger bilden av en nyhetstjänst som å ena sidan paketerats på ett modernt och attraktivt sätt, å andra sidan inte riktigt tycks ha den bredd som en traditionell nyhetsbyrå har, utan påtagligt stort fokus på utrikespolitik och ett betydande inslag av nyheter om militär verksamhet.

Men låt oss vänta med att dra några alltför snabba slutsatser. Arbetet här har främst inriktats på att skapa en grundläggande bild av nyhetsbyråns publicering om Sverige och hur den förändrats över tid. Därtill görs också en kort granskning av hur migrationsfrågan hanterats av Sputnik. Det handlar om en systematisk, kvantitativ mätning av tydliga storheter, på sätt som går att upprepa. Förhoppningsvis kan resultatet användas som grund för fortsatta studier av nyhetsbyrån.

Den ursprungliga ambitionen med denna studie var att granska innehållet i den svenskspråkiga editionen av Sputnik News. Den tjänsten lades dock utan förvarning ned runt den 10 mars 2016. Det skedde precis när en kortare period av nyheter börjat dokumenteras för att se vilka forskningsfrågor som kunde vara relevanta. Samtidigt raderades nyhetsbyråns svenska artikelarkiv från internet. Det går fortfarande att hitta materialet på internet, men den ansträngning som krävs i förhållande till resultatets relevans (med tanke på att nyhetstjänsten är nerlagd) gjorde att intresset istället riktades mot den engelskspråkiga editionen.

I den här studien kommer sålunda nyhetstexter om Sverige i den engelska editionen av Sputnik News att kartläggas. Medan den svenskspråkiga editionen hade en relativt gripbar produktion om 10-15 publicerade texter per vardag publicerar den engelskspråkiga editionen drygt 100 nyhetstexter per dygn. Av det skälet har det varit nödvändigt att göra ett urval. Den urvalsprincip och omfattning på urvalet som använts har inneburit att några komplexa statistiska beräkningar inte varit nödvändiga för att kunna uttala sig om urvalets representativitet. De mätningar som skett på hela populationen har också bekräftat detta.

2 Bakgrund, syfte och frågeställningar

2.1 Bakgrund och syfte

Huvudsyftet med det här arbetet har varit att undersöka vilka ämnen och aktörer som behandlas i nyheter om Sverige från Sputnik News, samt närmare granska den bild nyhetsbyrån förmedlat av den europeiska migrationskrisen 2015-2016.

Det har hittills bara skett enstaka, huvudsakligen kvalitativa studier på svenska om de nya medierna Sputnik och RT. Ett delsyfte här är därför att utnyttja kvantitativ metod för att kartlägga ämnen, aktörer och källor i texterna. På så sätt fylls en forskningslucka.

Bilden av Sverige i ryska massmedier är intressant av flera skäl. Från svenskt perspektiv är Ryssland sedan århundraden tillbaka en betydande granne, en geografiskt närliggande stormakt som det är nödvändigt att ha kunskap om och upprätthålla relationer till. Detta torde gälla oavsett vilken temperatur de diplomatiska förbindelserna (eller affärsrelationerna) har för stunden. I den kontexten är det en väsentlig komponent att känna till vad som publiceras om Sverige och svenska förhållanden i ryska massmedier, i synnerhet de medier som är statsägda. Det kan ge en uppfattning om vilka ämnesområden och frågor som betraktas som viktiga i det ryska samhället och av den ryska staten.

Under de senaste fem, tio åren har det dessutom skett en strukturell förändring bland ryska massmedier som inneburit att staten skaffat sig ökad kontroll, antingen genom direkt ägande, genom statskontrollerade bolag som Gazprom eller genom lojala oligarker (Kiriya & Degtereva, 2010, citerade i Nygren & Hök, 2016, s99). Sputnik tillhör den första kategorin. Skillnaderna mellan hur dessa mediekategorier behandlar olika typer av nyheter kommer inte att kunna avhandlas här, men borde vara intressant för fortsatta studier.

Det är förstås inte enbart för att få en orientering om skeenden och debattklimat som ryska medier är intressanta. Det finns en annan dimension av dem också: som politiska verktyg för opinionspåverkan. Efter en längre period av relativ avspänning i Europa mellan stormaktsblocken har den säkerhetspolitiska situationen åter blivit ansträngd. Ett nyväckt intresse för säkerhetspolitiskt motiverad opinionspåverkan kunde börja märkas i militära kretsar redan efter Georgien-krisen sommaren 2008. Tydligt för en bredare allmänhet blev detta efter Ukraina-krisen i slutet av 2013 och början av 2014, då hela händelseförloppet kantades av anklagelser från båda håll om "friserade" eller helt fabricerade nyheter. Ett antal sådana fall har också uppdagats (se tex Nygren & Hök, 2016, s223ff).

Den ryska omdaning av de statliga nyhetstjänsterna i slutet av 2014 och de intensifierade studierna av området från EUs och NATOs sida är bara några av indikationerna på förändringen. EUs utrikesmyndighet External Action Service (EEAS) har idag skaffat sig ett kontor för påverkansanalys i Bryssel (EEAS East StratCom Task Force) som bland annat publicerar ett nyhetsbrev om aktuella fall av desinformation. NATO har ett liknande center för strategisk kommunikation i Riga (NATO Strategic Communications Centre of Excellence). Under den senaste två åren har också delar av den tidigare svenska verksamheten inom psykologiskt försvar packats upp ur sin malpåse. Dessa verksamheter har alla etablerats för att upptäcka och bemöta politiskt motiverad påverkan från främmande makt.

Även ur medieforskningssynpunkt är ryska mediers säkerhetspolitiska roll intressant. Propaganda och påverkanskampanjer har varit föremål för forskning sedan lång tid tillbaka, men förändringar inom den globala mediesektorn, inte minst efter introduktionen av internet och sociala medier, gör att tidigare resultat kan behöva kompletteras idag. Ett delsyfte med den här studien är att ge ett bidrag till det arbetet.

Under den korta tid Sputnik existerat har den europeiska migrationskrisen med koppling till kriget i Syrien varit en återkommande fråga i nyhetsrapporteringen hos de flesta större nyhetsbyråer i världen. Skeendet är intressant ur flera aspekter. Det har en humanitär aspekt, berör samverkan mellan EU-länder, säkerhetspolitiken i Europa, den gemensamma gränskontrollen - samt påverkar indirekt inrikespolitiken i många länder. Dessutom inträffade den akuta fasen av flyktingkrisen mitt under den tidsperiod som studeras här. Av dessa skäl föll det sig naturligt att särskilt titta på hur Sputnik skildrat migrationsfrågan ur några berörda gruppers perspektiv.

2.2 Tidigare forskning

Det utfördes en hel del forskning kring rysk propaganda riktad mot Sverige under kalla kriget, huvudsakligen om de ryska radio- och TV-sändningar gentemot utlandet som skedde på den tiden. Dåvarande Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar (BN) engagerade bland annat forskarna Jörgen Westerståhl och Rutger Lindahl vid Göteborgs universitet i det så kallade PROPAN-projektet, där man både kartlade radiopropaganda och utvecklade analysmetoder (Tubin, 2003, s122ff). Det bedrevs en omfattande lyssningsverksamhet på den tiden av bland annat Radio Moskva, Radio, Tallinn, Radio Berlin International och Deutschlandfunk.

Mellan 1957 och 2002 publicerade Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar och efterföljaren Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) runt 350 rapporter och meddelanden, varav 2 rapporter (Lindahl, 1979)(Hedquist, 1982) och 11 meddelanden mer specifikt rör radiosändningar från Sovjetunionen och de dåvarande Öststaterna riktade mot utlandet. Från radiosändningar övergick forskningen successivt till att studera satellitsänd TV under 1990-talet och under de sista åren även tidig, mer utbredd internetkommunikation. Materialet är värdefullt som referens, men känns inte särskilt relevant idag.

Krisberedskapsmyndigheten, som tog över SPFs forskningsuppdrag, publicerade mellan 2002 och 2009 ett antal rapporter på temat propaganda. Myndigheten tog bland annat fram en guide till källkritik (Thurén, 2003) och flera studier med anknytning till Irak-kriget (Nord, Shehata, Strömbäck 2003)(Nordström 2003)(Andén-Papadopoulos, 2005). Vid den här tiden, efter 11 september 2001, var intresset riktat mot västerländsk, särskilt amerikansk, kris- och krigsretorik. Det finns knappast något material i KBMs publikationer vid denna tid som berör ryska nyhetsmediers verksamhet.

Omvandlingen av den ryska mediemarknaden under det senaste decenniet har uppmärksamats på flera håll (Dobek-Ostrowska, 2010)(Nygren & Hök, 2016). Många av de förändringar som skett är dock av så färskt datum att de inte hunnit beforskas utan enbart dokumenterats genom tidningsreportage. Se tex *Inside Putin's On-Air Machine*, ett reportage i Time (Shuster 2015) eller BBC:s nyhet nyligen om Sputnik: *Russian news agency Sputnik sets up Scottish studio (BBC 10 augusti 2016)*.

Särskilt under de senaste två åren har det publicerats åtskilliga tidningsartiklar på temat rysk propaganda, misstänkta påverkansoperationer eller falska nyheter (Thyselius, 2015)(Névéus 2016). Det är dock ofta svårt att bedöma sakens saklighet hos dessa redogörelser, som ofta tar avstamp från förutbestämda uppfattningar om ryskt agerande. Detsamma gäller rapporter från olika västliga tankesmedjor eller NATOs StratCom-center.

Det har hittills bara hunnit ske någon enstaka studie på svenska om Sputnik News. Hösten 2015 lades en kandidatuppsats i statsvetenskap fram vid Uppsala universitet: *Med medierna som vapen: De strategiska narrativens nya roll i modern krigföring* (Adolfsson, 2016). Där analyserades 25 artiklar från Sputnik News svenska edition som behandlade militära incidenter mellan Ryssland och Sverige. Syftet var att påvisa om olika typer av inramning (framing) förekommit och hur de passade in i ett ryskt strategisk narrativ.

Det har även lagts fram en masteruppsats i Uppsala där nyheter i RT om militär aktivitet i Arktis-regionen granskats: *Framing of Military Activity in the Arctic on Russia Today* (Bushue, 2015). Även här studerade inramning av nyheter, vilket skedde genom urval och läsning av 29 artiklar, samt därefter diskursanalys tillämpad på två artiklar vardera ur de identifierade inramningarna.

Under sommaren 2016 har det tillkommit en mer omfattande studie från MSB som till del berör ryska medier: *Ukraina och informationskriget – journalistik mellan ideal och självcensur* (Nygren & Hök, 2016). Det är en jämförande studie av journalistik och medierapportering i fyra länder (Sverige, Polen, Ryssland, Ukraina) i samband med konflikten i Ukraina. Studien omfattar såväl kvantitativ innehållsanalys av nyhetsrapporteringen i TV och tidningar som intervjuer med journalister i de olika länderna.

2.3 Begränsningar

En väsentlig grundavgränsning har gjorts i det följande. Undersökningen har enbart utförts på de nyheter i Sputniks engelska edition som i någon omfattning berör Sverige och svenska förhållanden.

Det grundläggande analysobjektet har varit artikel. En begränsning till textanalys gjordes tidigt. Vid en första genomgång av materialet visade det sig snabbt att bildanvändningen har en framträdande roll i de nyheter som publiceras. Det sträcker sig dessvärre utanför grundsyftet och de resurser som står till förfogande (främst i form av tid) att utöver textanalys också göra en mer ingående, kvantitativ studie av de illustrerande bilder nyhetstjänsten publicerat. Detta borde dock vara en intressant uppgift för kommande studier.

Ingen regel är dock utan undantag. I några fall har antalet bilder i hela populationen räknats. Det gäller till exempel förekomsten av bilder som återspeglar militär verksamhet, något som motiveras med att frekvensen militära fordon, soldater och vapen bland nyhetsbyråns illustrerande bilder redan vid en inledande granskning visade sig vara mycket hög. Även bilder på några olika aktörer har räknats.

Någon analys av texternas koppling till politiska händelser, systematisk styrning av innehållet eller till utpekade, ryska strategiska narrativ har inte gjorts. Det saknas inte underlag för sådana studier, men det tillhör snarare statsvetenskapens område. Förhoppningsvis kan denna studie bidra till sådant arbete framöver genom den beskrivning som ges av Sputniks produktion, förekommande ämnen och aktörer.

2.4 Frågeställningar

Med utgångspunkt från ovanstående resonemang ställs följande fyra frågor.

1. Vilka ämnen behandlas hos Sputnik News? Har det förändrats över tid?

Detta är kanske den mest angelägna och breda frågeställningen, och den har brutits ner i några delfrågor. Vid sidan om en generell kartläggning av huvudsakliga ämnen har även olika aspekter av säkerhetspolitik i artiklarna registrerats. Redan vid en första genombläddring av nyhetstexter i Sputnik News engelskspråkiga produktion är det nämligen uppenbart att säkerhetspolitik utgör en väsentlig del av bevakningen.

Det har också varit intressant se hur vanligt det är att bilder på militär verksamhet och vapen används för att illustrera Sputniks artiklar. Även denna delfråga faller sig naturligt efter en första besiktning av Sputniks engelska edition.

2. Vilka aktörer förekommer i Sputniks artiklar? Har det förändrats över tid?

Även när det gäller huvudaktörer i artikeltexterna har huvudfrågeställningen brutits ner till några delfrågor:

- Vilka typer av personer och organisationer förekommer som huvudaktörer?
- Hur ser fördelningen ut på nationalitet och kön?
- Hur beskrivs deras aktivitetsnivå?
- Värderas aktörerna? Har beskrivningen av dem förlöjligande karaktär?

Vi kan redan nu konstatera att den sistnämnda frågeställningen, om värdering, visade sig svår att operationalisera på ett tillfredsställande sätt.

3. Vilka mediekällor refererar Sputnik till?

Denna delfråga har sin bakgrund i en muntlig diskussion författaren deltog i nyligen kring Sputniks dåvarande svenska edition. Det påstods då att Sputnik News ofta, eller till och vanligen, skulle välja att referera till udda och politiskt kontroversiella medier, webbplatser och bloggar i sina texter. Av detta skäl har en registrering av massmediereferenser i texterna genomförts.

4. Hur beskrivs följderna för hemmahörande i Sverige i artiklar som berör den europeiska migrationskrisen?

Vid sidan om att registrera frekvensen artiklar som i någon form behandlar migration under den studerade tidsperioden görs även en ansats att analysera hur migrationskrisen behandlas i samband med att Sverige berörs. Det sker i form av en kort analys av hur artiklarna förhåller sig till förväntade följder för den en närstående in-grupp (hemmahörande i Sverige) respektive en utomstående ut-grupp, (migranter) där Kahnemanns prospektteori ställs i relation till Tajfels och Turners teorier om social identitet, enligt en modell som kommer att beskrivas i det följande.

3 Teoretiska utgångspunkter

Den här undersökningen syftar i första hand till att ge en beskrivande bild av nyhetsbyrån Sputniks produktion, till den del de publicerade artiklarna berör Sverige. Informationen har inte insamlats på måfå. Den underliggande metod som utnyttjats är baserad på vedertagen kunskap, och några av de frågeställningar som förekommer i undersökningen bygger på en ur massmedievetenskapligt perspektiv ganska fruktbar kombination av teorier som tangerar såväl studiet av medier och opinionsbildning som ekonometri och psykologi.

3.1 Det kvantitativa anslaget

Innehållsanalys kan genomföras på flera sätt. Den konkreta undersökningen baserades i det här fallet på kvantitativ innehållsanalys, av det slag som tar avstamp i systematisk mätning av tydligt definierade storheter och slutsatser baserade på statistisk induktion. Tanken bakom en sådan undersökning är att tydligt och från början deklarerat tolkningsutrymme i form av numeriska skalor eller tydligt definierade kodningskategorier, minimera det personliga tolkningsutrymme - och därmed göra undersökningen möjlig att validera genom att upprepa den.

Detta angreppssätt har lång tradition inom medie- och kommunikationsvetenskap, och går tillbaka till bland andra Harold Lasswells och andra forskares arbete före och under andra världskriget, då innehållsanalys och studier av propaganda användes för att komma runt den kroniska bristen på primärinformation från fiendeläget. Det egentliga startskottet för en mer tydligt beskriven innehållsanalys kom med Bernard Berelsons arbete. Han definierade innehållsanalys som ”*a research technique for the objective, systematic and quantitative description of the manifest content of communication*” (Berelson, 1952, sid 14-18). Hans krav på ”manifest” innehåll blev dock efterhand föremål för diskussioner. Metoden har senare förfinats och beskrivits av bland andra Klaus Krippendorff från 1980-talet och framåt (Krippendorff, 2013) samt Kimberly A Neuendorf (Neuendorf, 2002).

Neuendorf beskriver kortfattat innehållsanalys som ”the systematic, objective, quantitative analysis of message characteristics” (Neuendorf, 2002, s.1ff) i en definition som liknar Berelsons, och hon talar om det som ett angreppssätt som vuxit fram inom samhällsvetenskapernas positivistiska gren. Metoden kännetecknas bland annat av en strävan efter objektivitet (huruvida sådan är möjlig att uppnå är förstås omdiskuterat), ett upplägg där avgränsningar och definitioner slås fast före själva undersökningen, ett fokus på att hålla kontroll på reliabilitet och validitet/operationalisering, en utformning av undersökningen så att den går att upprepa - samt en strävan efter att nå generaliserbara resultat.

Krippendorff har ett liknande anslag, men tillhandahåller samtidigt en större palett av alternativa vägar genom att beskriva hur analysmetoderna utvecklats sedan tiden för andra världskriget och framåt. Den avgränsning Berelson gjorde var som redan nämnts avgränsad till manifesta eller uppenbara egenskaper hos de budskap som studeras. Krippendorff kritiserar sättet Berelson resonerar på, inte minst antagandet att innehåll skulle vara manifest och finnas entydigt lagrat i texten. Det begränsar nämligen tolkningsutrymme till ”vad alla kan vara överens om”, och bortser från att text skulle kunna tolkas olika av avsändare och tilltänkta mottagare – eller av de analytiker som vill studera innehållet (Krippendorff, 2013, s.28).

Inte minst blir det här besvärligt när vi har att göra med texter av politisk karaktär, eller texter där det görs medvetna försök från avsändarens sida att påverka mottagarens perception. Det sker exempelvis genom otydlighet, mångtydighet, genom inramningseffekter (framing) som vi strax ska komma till, eller genom att över längre tidsperioder använda medieplattformar för att distribuera ”berättelser”,

utstuderade narrativa representationer av verkligheten som tjänar avsändarens politiska syften. Det senare har idag utvecklats till en betydande forskningsnisch inom statsvetenskap som brukar gå under beteckningen strategisk kommunikation (se vidare tex Miskimmon et al, 2013).

Om vi lyssnar på många av de analytiker som från skilda utgångspunkter arbetar med påverkansanalys idag har vi anledning att misstänka att sådan manipulation skulle kunna förekomma i det material som publiceras av Sputnik. Vi kan dock inte här förutsätta att det sker utan att finna empiriskt stöd för saken.

Tyvärr lämpar sig den typ av kvantitativ analys som beskrivs här mindre bra för att detektera och ringa in sådant som exempelvis subtila tecken på perspektivglidningar eller långsiktig lansering av alternativa verklighetsbeskrivningar. När det gäller sådant refererar även Krippendorff till erfarenheter som drogs redan tidigt i mitten av 1900-talet:

”For analysts seeking specific political information, quantitative indicators are extremely insensitive and shallow. Even where large amounts of quantitative data are available, as required for statistical analyses, these tend not to lead to the ”most obvious” conclusions that political experts would draw from qualitative interpretations of textual data”

(Krippendorff, 2013, s.17).

Om detta gäller ännu så är kvantitativ innehållsanalys uppenbarligen inte något universalverktyg – utan behöver kompletteras med andra metoder i studierna av politisk kontext och påverkan. Däremot borde kvantitativ innehållsanalys tveklöst kunna användas för att kartlägga innehåll och ge underlag till sådana andra typer av studier, där olika kvalitativa analysverktyg utnyttjas.

3.2 Från enkla tumregler till komplexa berättelser

Studierna av politisk kommunikation och propaganda har i någon mån följt samma utveckling som medie- och kommunikationsvetenskapen i stort. Från enkla stimuli-responsmodeller och tidiga teorier om stereotypa mekanismer för påverkan, till exempel Katz och Lazarsfelds tvåstegshypotes kring opinionsbildning, har enkelriktade modeller lagts åt sidan, mottagarsidan tillerkänts allt större betydelse och processen blivit dubbelriktad - parallellt med att de avgränsade budskapens betydelse luckrats upp. Avsändaren, budskapet, mediet, mottagaren har alltmer blivit komponenter i en större kontext. En mer komplex värld har ersatt de gamla kommunikationsprocesserna, en värld där det inte räcker med enkla, isolerade budskap för att nå påverkans effekter, utan där det gäller att skapa sammanhang och världsbilder som hänger ihop och når en högre nivå av förklaring och meningsskapande.

Inramning (framing) är ett av de centrala begreppen i sådana idéer om kommunikation. De inramningseffekter som man idag relaterar till inom samhällsvetenskaper kan beskrivas en slags sociala konstruktioner, ursprungligen hämtade från psykologins område och där anknyter till något som brukar kallas kognitiva fördomar (cognitive bias). Det handlar om tankemässiga avvikelser eller perspektivskiftet som har förmågan att påverka vårt agerande. (I grund och botten kan man argumentera för att vi alla skapar vår egen mix av kognitiva fördomar, beroende på de intryck vi tar av vår omgivning).

Vi styrs av hur frågan presenteras, med andra ord. Och det finns gott om exempel på detta inom medie- och opinionsforskningen. Det mest klassiska exemplet är de skilda perspektiven ”rebell” respektive ”frihetskämpe” som skulle kunna påverka hur vi uppfattar en berättelse om gerillakrig. Men det kan också handla om att få ett politiskt möte i vårt eget närområde att uppfattas olika, beroende på om vi presenterar det som en fråga om yttrandefrihet eller som en påtaglig risk för upplopp och skadegörelse. (Nelson et al, 1997)

3.3 Prospektteorin

Psykologerna Amos Tversky och Daniel Kahneman var de som i början av 1970-talet introducerade idén om sådana kognitiva mekanismer som påverkar vårt beteende i bland annat valsituationer. Det finns idag en uppsjö kartlagda mekanismer som förklarar hur dessa kognitiva fördomar, små förskjutningar i våra perspektiv, låter oss påverkas i vår verklighetsuppfattning, vid valsituationer, i det sociala spelet eller när det gäller vår förmåga att lära oss saker eller minnas.

Det faller sig naturligt att sådana mekanismer är attraktiva för den som vill ägna sig åt politisk påverkan. En av de mekanismer Kahneman och Tversky fokuserat på är vår upplevelse av vinst och förlust. 1979 publicerade de sin prospektteori (Kahneman & Tversky, 1979) där de bland annat förklarar hur vi har tendensen att förstora vår uppfattning av förluster, något som stred mot dåtidens förhärskande idéer inom beslutsteori. Där hade man dittills lutat sig mot idealiserade tillstånd och tron på aktörers fullständiga rationalitet.

I själva verket är det just inramning vi möter i prospektteorin när (något förenklat) sättet på vilket budskapet paketeras påverkar utfallet, med tillägget att är det negativt kommer vi att förstärka det. Tillämpningen av Kahnemans och Tverskys prospektteori inom ekonomisk vetenskap och beslutsteori fokuserar vanligen på egennyttan, men kan också tillämpas mer generellt. Det är också vad vi ska göra här. Men först några ord om social identitet.

3.4 Teorin om social identitet

Ungefär samtidigt som Kahneman & Tversky presenterade sina tankar om riskaversion och hur vi förstorar förluster presenterade de två socialpsykologerna Henri Tajfel och John Turner 1979 sin teori om social identitet. Den sociala identiteten är enkelt uttryckt en beskrivning av hur vår självuppfattning påverkas av medlemskap i en grupp (eller flera!) och Tajfels och Turners bidrag var framför allt att peka på hur den personliga identiteten har sällskap av en grupprelaterad, social identitet, där vår självuppfattning rör sig längs en kontinuerlig axel mellan de båda rollerna. Vi formar vår sociala identitet genom gruppmedlemskapet, och påverkas av faktorer som gruppens status och legitimitet.

Utifrån grundteorin har det sedan utvecklats teorier kring vad som påverkar vår självuppfattning, till exempel om vi agerar gynnsamt för den egna gruppen eller negativt för andra grupper. Turner har också gått sin egen väg och lanserat en bredare modell. Vi ska inte utveckla det vidare här, utan bara konstatera att det går att utnyttja idén om social identitet och vår tendens att göra en distinktion mellan vår egen grupp (in-gruppen) och ”de andra” (ut-gruppen) till att skapa en användbar analysdimension.

3.5 En kombination av två världar

Till vår hjälp i arbetet tar vi statsvetarna Amber Boydstun och Rebecca A. Glazier. De har utvecklat en förenklad kombination av komponenter från prospektteorin och teorin om social identitet till ett generellt användbart analysverktyg för policyanalys som vi till viss del kommer att använda här (Boydstun & Glazier, 2013). Så här skriver de:

The generalizable scheme we use combines two key framing paradigms: (i) gain versus loss (drawn from prospect theory) and (ii) self versus other (drawn from social identity theory). We focus on these paradigms because there are good reasons to expect that major shifts in frame selection for most policy issues over time will likely occur along (but not be limited to) these two dimensions.

(Boydstun & Glazier, 2013, s.708).

Detta låter onekligen lovande. Boydstuns och Glaziers arbete har syftat till att hitta generellt användbara analysdimensioner som sedan kan kombineras med olika specifika frågor inom de områden som är föremål för granskning. Man kan säga att det rör sig om en flerskiktmodell, där de

först använder sig frågespecifik kodning, därefter använder sig av de två generella analysdimensionerna ovan som ett överlagrat raster. Riktigt så långt kommer vi inte att kunna tillämpa deras idé i den här studien. Men grundmatrisen, utfall gånger grupp, duger utmärkt till den enkla fråga vi ställer oss kring Sputniks rapportering om migration.

Att man kommit att använda just dessa dimensioner beror för övrigt på hur nära journalistiken tycks anknyta just till frågor där mycket står på spel, och hur rädsla för negativa följder för egen del är särskilt angelägna för människor:

”We believe these two generalizable dimensions—gain versus loss and self-referential versus other-referential—are likely to be especially useful to framing scholars for four main reasons. First, they reflect major distinctions regularly made by journalists. Second, they reflect psychological distinctions made by news consumers. Third, they can be applied to a number of different policy issues. And fourth, they have significant implications for political behavior and policy outcomes.”

(Boydston & Glazier, 2013, s.711).

Vi kan själva tänka oss hur grundmatrisen i sin enklaste form bildar ett fyrfältsdiagram med två gruppalternativ och två utfallsalternativ. Här går det snabbt att kategorisera de utfallsrutorna efter vilken inramningseffekt de skulle kunna ge. Boydston & Glazier kallar dem för ”hope frame” (vinst för egna gruppen), ”fear frame” (förlust för egna gruppen), ”charity frame” (vinst för andra) respektive ”shame frame” (förlust för andra).

Denna typ av granskning kommer att ske med avseende migrationsfrågan, genom korstabulering av insamlade data. Och med tanke på förstärkningseffekten är det möjligen ”fear frame”, negativt utfall för den egna gruppen, som vi ska vara extra uppmärksamma på framöver.

4 Metod och genomförande

Den metod som kommer att användas har redan beskrivits övergripande i avsnittet om teoretiska överväganden. Här följer en mer detaljerad beskrivning av hur undersökningen gått till.

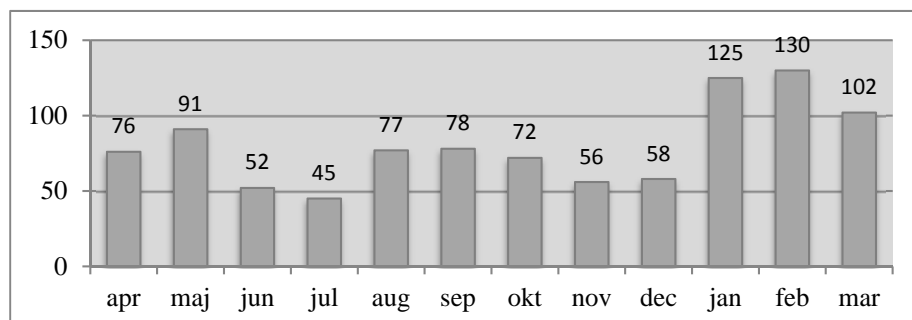
4.1 Omfattning och urval

Utgångspunkten för undersökningen har varit att studera engelskspråkiga artiklar som Sputnik News publicerat på sin webbplats (www.sputniknews.com) under perioden april 2015 – mars 2016 och som i någon omfattning berör eller handlar om Sverige, svenska förhållanden eller svenska aktörer. I Sputnicks egen sökfunktion hittar man närmare 57 000 artiklar på engelska under denna tidsperiod. Det betraktades som en alltför omfattande informationsmängd att samla in och bearbeta med avseende på att finna svenskt innehåll.

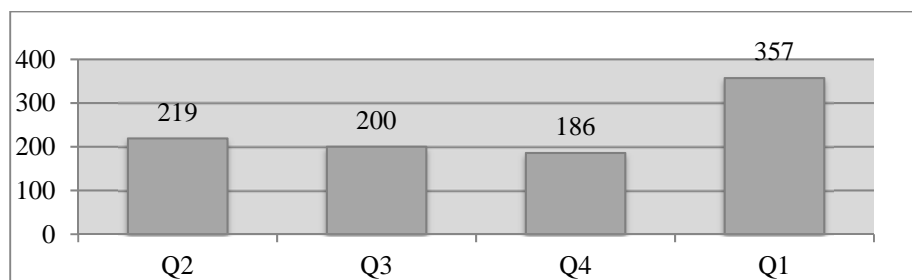
Av detta skäl operationaliserades ”artiklar om Sverige eller svenska förhållanden” som förekomsten av ordet ”Sweden” i nyhetsbyråns artikeltexter. Vid en sökning i Sputnicks egen sökfunktion förekom ordet ”Sweden” i 962 engelskspråkiga artiklar under den aktuella tidsperioden.

Eftersom Sputnik News är en statligt ägd medieaktör, verksam i en rysk medietradition präglad av omfattande statlig styrning, och historiskt även systematisk censur, kan en viss skepsis vara på sin plats när det gäller att lita på mediets egen kategorisering av innehåll och möjligen även resultaten av vissa sökningar på webbplatsen. Det gjordes dock ett antagande att förekomsten av ordet ”Sweden” inte var av sådan karaktär att det fanns anledning att ifrågasätta Sputnicks egen indexering och sökfunktion. Därför accepterades 962 artiklar som total population.

Vid en fortsatt granskning fördelade sig denna population tidsmässigt på följande sätt:

figur 1. Antal artiklar per månad i Sputnik News engelskspråkiga nyheter som uppfyller villkoret att innehålla ordet ”Sweden”. Tidsperiod april 2015 – april 2016.

figur 2. Antal artiklar per kvartal i Sputnicks engelskspråkiga nyheter, enligt samma kriterium som ovan (figur 1)

Det går redan här att se ganska kraftiga månadsvariationer under den studerade tidsperioden. Framför allt sker det en stor ökning av antalet publicerade artiklar i början av 2016. Detta kvartal motsvarar ensamt cirka 37 procent av alla artikelförekomster under de fyra kvartal som studerats. På samma sätt

finns en svacka under perioden juni-juli. Möjliga orsaker till dessa variationer diskuteras längre fram. Vi kan dock redan nu konstatera att dessa variationer gör det nödvändigt att fundera över eventuella urval.

Den ursprungliga idén var att insamla och analysera hela materialet och analysera det kvartalsvis. Därför insamlades och dokumenterades hela populationen om 962 artiklar. Det skedde först genom att låta sökningen på ordet "Sweden" generera en sammansatt webbsida som innehöll samtliga artiklars puffar (rubrik, ingress/pufftext och ingångsbild) i en följd. Utifrån denna skapades sedan månadsmonterade samlingar av artikeltexter för en inledande granskning av ämnen.

Slutligen insamlades även kompletta skärmdumpar i png/pdf-format. Det var huvudsakligen dessa skärmdumpar som sedan användes i det praktiska arbetet. I samband med registreringsarbetet försågs samtliga artiklar med en unik identifikator (artikel-id/löpnummer) för att underlätta fortsatt arbete. Den ursprungliga sökningen gav ett resultat i omvänd kronologisk ordning vilket återspeglade sig även i denna löpnummerordning.

Insamlingen av skärmdumpar skedde först med en nätbaserad tjänst, Screenshot Machine. Den metoden visade sig alltför tidskrävande. Därefter gjordes försök med verktyget NCapture, ett tillägg till analysverktyget Nvivo. Detta gav dock påtagliga fel i avkodningen av webbsidorna. Till slut gjordes mer lyckade försök med verktyget Fireshot, ett tillägg till webbläsaren Google Chrome. Detta visade sig snabbt vara den mest effektiva och tillförlitliga metoden att insamla de tidvis mycket långa och objektrika webbsidorna.

Det var ganska uppenbart att arbetet med att gå igenom totalpopulationen om 962 artiklar skulle bli omfattande. Därför gjordes istället ett urval. Först gjordes en stratifiering på månad och därefter ett hälftenurval inom respektive månad, ett oberoende slumpmässigt urval (OSU) av halva respektive delpopulation (stratum).

figur 3. Ett typiskt exempel på en webbartikel hos Sputnik News. Lägg märke till förekomsten av metadata, såsom Sputniks egen ämnestagning av artikeln nertill i bild. Ingen granskning av denna information eller av annan metadata, tex namngivningen av webbfiler, gjordes. Här finns dock utrymme för fortsatt arbete.

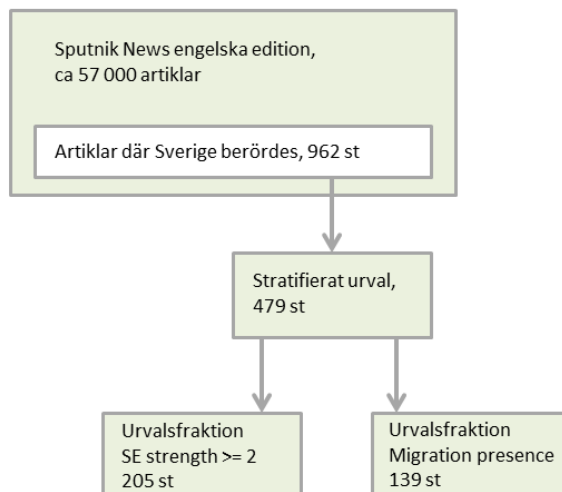

Vid en totalpopulation som denna, med cirka 1000 förekomster och ett så stort urval som 50 procent, skulle ett relativt enkelt urvalsförfarande kunna användas, som att till exempel välja varannan förekomst. Men för att undvika risken för systematiska fel skedde urvalet istället med hjälp av internetverktyget Research Randomizer (www.randomizer.org). Där går det enkelt att specificera godtyckligt stora urval inom valda delar av löpnummerserier, vilket är vanligt i denna typ av undersökningar. Avrundningar innebar att det slutligen blev 479 artiklar av 962 som analyserades (se nedan).

År	månad	löpnummer	antal	urvalsantal
2015	april	887-962	76	38
	maj	796-886	91	45
	juni	744-795	52	26
	juli	699-743	45	22
	augusti	622-698	77	38
	september	544-621	78	39
	oktober	472-543	72	36
	november	416-471	56	28
	december	358-415	58	29
	2016	januari	233-357	125
februari		103-232	130	65
mars		1-102	102	51
			962	479

tabell 1. Artiklar i utgångsmaterialet, deras fördelning per månad (primära strata) samt urvalsantal.

Här nedan visas för tydlighetens skull också en schematisk bild av urvalsprocessen och de mest väsentliga av de urvalsfraktioner som användes i arbetet.

figur 4. En översiktlig bild av urval och huvudsakliga urvalsfraktioner.

4.2 Den statistiska analysen

Den statistiska analys som skett är av grundläggande karaktär. Det handlar om deskriptiv analys där frekvenser och relativa mått använts för att beskriva bland annat ämnen och aktörer. Korstabuleringar har utförts. Däremot har inga korrelationsmått beräknats. De flesta variabler som upprättats har varit av nominal- och ordinaltyp, varför det varit svårt att utföra mer avancerad statistisk bearbetning.

Tack vare ett stort, slumpmässigt urval i förhållande till den valda populationen (479 av 962 artiklar) går det redan från början att slå fast att resultatet är acceptabelt representativt. Några bestämda slutsatser bör dock inte dras utifrån små förekomster av ämnen och aktörer i urvalet.

4.3 Variabler och kodschema

För att systematisera arbetet upprättades utifrån frågeställningarna ett antal variabler som infördes i ett kodschema, vilket framgår av bilaga 1. Kodningen skedde med hjälp av siffror och lättfattliga bokstavsförkortningar på ett kalkylark i Excel. De flesta variabler nummerkonverterades i ett senare skede för vidare hantering i SPSS. Här följer en genomgång av de olika variablerna.

4.3.1 Artikelnummer och rubriker

Den första variabeln i kodschemat var artikelnumret, vilket fungerade som primär nyckel och var identiskt med den artikelnumrering som användes vid insamling och urval. Denna numrering var som redan nämnts omvänt kronologisk, vilket berodde på den registreringsordning ("nyast först") som den ursprungliga artikelsökningen hos Sputnik resulterade i.

För att underlätta identifieringen av artiklarna registrerades även samtliga rubriker i sin helhet i Excel. Dessa fördes dock inte vidare till SPSS.

4.3.2 Publiceringstidpunkt och antal besök

Därefter registrerades artikelns publiceringstidpunkt. Det skedde i tre fält (år, månad, datum). Vid den senare analysen omvandlades detta till ett samlat datumformat. Månadsfältet kom senare till användning för tidsserier, då en uppdelning på 12 månader gav god överblick av utvecklingen över tid för övriga variabler.

I samband med registreringen av publiceringsdatum registrerades även den rullande besökssiffra ("visits") som Sputnik själv anger i anslutning till varje artikel. De siffror som redovisas kommer från en sammanställning av puffar för samtliga 962 artiklar som utfördes den 24 april 2016. Eftersom det visade sig svårt att komma förbi visningsbegränsningen om 20-25 artiklar i taget har sammanställningen genererats stegvis under ett antal minuter och har därför inte riktigt karaktären av "snapshot" (ögonblicklig, samtidig upptagning). Men siffrorna är trots det tillräckligt närliggande i tid för att möjliggöra en jämförelse med hög precision av antalet besök på respektive webbsida (artikel).

4.3.3 Artikeltyp och övriga grundvariabler

Artikeltyp registrerades. Varje artikel kunde anta följande värden:

NEWS	nyhetsartiklar
COMM	analyser, kommentarer, krönikor
PICS	fotoreportage, videofilmer
CART	karikatyror (cartoons)
ETC	övriga format

tabell 2. Möjliga värden för variabeln Article type

Därefter registrerades i vilken omfattning Sverige berördes i varje artikel. Denna registrering gjordes i tre nivåer (perifert, deltagande, centralt) för att kunna användas som filtreringskriterium senare under arbetet.

1	perifert (tex uppräknas i lista över länder)
2	deltagande (som del av grupp eller stödjer subjekt/grupp)
3	Centralt (huvudaktör)

tabell 3. Möjliga värden för variabeln SE strength,

Nästa variabel gällde huruvida artikeln behandlade migrationsfrågan (ja/nej). Här gjordes en kodning på samtliga 962 artiklar redan i en första runda då grunddata och rubriktext från artiklarna registrerades. Detta gör att det går att få en exakt siffra på andelen migrationsartiklar i hela populationen. Notera att alla artiklar där migration utgjorde en tydlig komponent registrerades här, vare sig migration var huvudsakligt ämne i artikeln eller enbart någon aspekt av migration (eller motstånd mot det) ingick i en artikel i annat ämne, till exempel integration eller kriminalitet.

4.3.4 Huvudsakliga ämneskategorier

Huvudämnet för varje artikel registrerades och kodades enligt följande kategorisering:

NONE	Inget huvudämne
INTREL	Utrikespolitik, internationella relationer
INTORG	Internationella organisationer (<i>infogades senare som delmängd i INTREL</i>)
CONFLICT	Väpnad konflikt
MIGRATION	Migration
TERRORISM	Terrorism
DEFENCE	Försvarsfrågor
DOMSEC	Inrikes säkerhet
INTEGRATION	Integration
ECONOMY	Ekonomi
DOMPOL	Inrikespolitik (<i>utom säkerhet, integration, ekonomi</i>)
SOCIETY	Allmänna samhällshändelser, debatt
RIGHTS	Friheter, rättigheter
ACTIVISM	(Politisk) aktivism
TECH	Teknik och industri
SCIENCE	Vetenskap och forskning
CULTURE	Kultur och nöje (<i>inkluderade även turism och resor</i>)
SPORTS	Sport
RELIGION	Livsåskådning
NATURE	Natur och djur
ETC	Övriga huvudsakliga ämnen

tabell 4. Ämneskategorier

Kategoriseringen är baserad på erfarenheter från insamling av material från både svenska och engelska editionerna av Sputnik News samt från den inledande provkodning som skedde. Därför har internationella frågor, säkerhets- och konfliktrelaterade ämnen en framträdande plats. Området säkerhetspolitik har blivit föremål för ytterligare en variabel, vilket vi strax återkommer till.

De ämnen som uppräknas ovan är inte fullständigt uteslutande. Av det skälet har frågan ställts om vilket "huvudsakligt ämne" artikeln behandlar, en enkel tillämpning av den så kallade huvudandelsprincipen. I tveksamma fall har mer specifika ämnen tillåtits dominera över allmänna. Delar av dessa ställningstaganden tas upp i resultatredovisningen.

I några fall visade det sig efterhand att kategorier som fanns med från början i kodschemat inte förekom alls i det registrerade materialet. Noteringar har gjorts ovan av de konkreta justeringar som gjordes i samband med den omkodning av ämnesfrågorna som var tvungen att ske i samband med att differenserna i samband med ett reliabilitetstest (test-retest) visade sig alltför stora. Mer om detta nedan under reliabilitet.

4.3.5 Området säkerhetspolitik

Det visade sig redan vid den första inledande granskningen av Sputnik att området säkerhetspolitik skulle komma att spela en framträdande roll i det material Sputnik publicerar. Det handlar till exempel om internationell politik, diplomatiska förhandlingar mellan länder, toppmöten i olika forum och konflikter av olika slag. Därför inrättades en särskild kodningsenhet i syfte att beskriva huvudsaklig säkerhetspolitisk aspekt av innehållet.

De säkerhetspolitiska ämnen som registrerades var följande:

NONE	Artikeln berör inte säkerhetspolitik
CONFLICT	Väpnad konflikt
DIPLO	Diplomati, förhandlingar
INTORG	Internationella organisationer
MILACT	Militära övningar, förberedelser
MILTECH	Militär teknik
STRATCOM	Strategisk kommunikation, påverkan
CYBERSEC	Cybersäkerhet
TERRORISM	Terrorism
INTREL	Internationella relationer (utom diplomati)
INTEL	Underrättelseverksamhet
BORDER	Gränskontrollverksamhet
ETC	Annan säkerhetspolitik

tabell 5. Säkerhetspolitiska aspekter i artiklarna

Även här gäller samma förhållande som för huvudsakligt ämne, alltså att kategorierna inte är fullt ömsesidigt uteslutande. Även här har i tveksamma fall mer specifika ämnen tillåtit dominera över mer allmänna.

4.3.6 Återkommande teman

Vid sidan om säkerhetspolitiska ämnen inrättades även en variabel för återkommande ”teman”, där kategorierna inte angavs på förhand. Under arbetets gång visade det sig att till exempel hanteringen av Arktis, Zika-virusets spridning, migrationskrisen, affärerna kring Julian Assange samt europeisk gränskontroll utgjorde sådana återkommande teman.

Migration hade redan på förhand fått en egen förekomstvariabel för att möjliggöra filtrering. Detsamma gällde Assange, vilket vi återkommer till strax. Frågan om Arktis (som för övrigt utgjorde en helt egen sektion i den nedlagda svenska editionen av Sputnik News) redovisas däremot separat, liksom Zika-viruset.

Detsamma gällde tre aktörskategorier: förekomsten av Julian Assange, Edward Snowden respektive Vladimir Putin i artiklarna. Vad gäller dessa personer mättes endast förekomst, inte graden av närvaro eller aktivitet i artiklarna.

4.3.7 Aktörer i artiklarna

En registrering av huvudsakliga aktörer (subjekt) i artiklarna genomfördes. Den bestod av flera variabler: nationalitet, aktörstyp, kön, aktivitetsnivå i artikeln, värdering av aktör och eventuell förlöjligande karaktär på artikeln.

Nationalitet och kön var relativt enkelt att kategorisera. För variabeln aktörstyp gjordes det möjligt att koda såväl personer som organisationer/stater som aktörer, vilket med ytterligare precisering avseende om det rörde sig om en eller flera aktörer gjorde att det blev relativt många kodningskategorier.

Aktivitetsnivå i artiklarna mättes med hjälp av en relativt enkel skala med få steg: om aktören var passiv, deltagande respektive pådrivande i förhållande till artikelns ämne, händelse eller situation.

En liknande, enkel skala användes för att registrera eventuell värdering av aktören i texten: negativt, neutralt eller positivt. För att mäta förekomsten av artiklar med förlöjligande innehåll eller angreppssätt användes en särskild variabel som fick namnet "ridicule" (förlöjligande). Här mättes dock enbart förekomst

4.4 Reliabilitet och validitet

För att säkerställa undersökningens resultat är det nödvändigt att studera såväl reliabilitet och validitet. Klaus Krippendorff har illustrerat dessa begrepp mycket tydligt genom att visa bilder av en serie skott på en måltavla (Krippendorff, 2013, s.269). Han liknar där reliabiliteten vid träffbilden, alltså hur samlade de individuella träffarna är. Validiteten liknas vid träffbildens placering på måltavlan.

En samlad träffbild uppnår man genom att sikta på samma ställe och hålla handen stilla. Det motsvarar en konsekvent utförd och därför tillförlitlig mätning. Den har hög reliabilitet. Men det räcker inte. Man måste naturligtvis också sikta på rätt ställe. Om man slarvar eller skruvar siktet fel spelar det inte någon roll hur många försök man gör, hela träffbilden hamnar ändå snett. Validitet handlar om det: att säkerställa att man siktar mitt i prick. Eller, mer formellt, att säkerställa att de forskningsfrågor som ställs operationaliseras riktigt.

4.4.1 Reliabilitet

Reliabiliteten i en undersökning kan påverkas av flera faktorer. Det kan handla om ett kodschema som ger oklara instruktioner om hur en variabel ska kodas. Olika personer (kodare) kan göra olika tolkningar. Dagsformen kan avgöra, och ibland kan det ske en glidning under arbetets gång så att tidigt kodade objekt/artiklar tolkas annorlunda än sent kodade.

Av dessa skäl finns det fog för att låta två kodare koda samma analysobjekt parallellt och sedan jämföra resultaten (interbedömarreliabilitet). För att undvika glidningar i kodningen är det också bra att regelbundet under kodningen, eller vid slutet, återtesta genom att koda om ett antal analysobjekt (test-retest-reliabilitet). I denna studie har det inte funnits tillgång till flera kodare. Istället har en upprepad kodning gjorts på var 15:e artikel i urvalet, och det har skett efter huvudkodningen.

Resultatet av det testet var tyvärr nedslående, vilket framgår av nedanstående tabell. Normalt kan en nivå om 80-90 procent överensstämmelse accepteras (=10-20 procent avvikelse), inte mycket mer.

Ämne	Andel fel (procent)
V7. artikeltyp	9
V8. förekomst SE	19
V9. huvudsakligt ämne	31
V10. säkerhetspolitik	9
V11. tema	16
V12. förekomst migration	6
V13. förekomst Assange	0
V14. förekomst Snowden	0
V15. förekomst Putin	0
V16. aktör, nationalitet	16
V17. aktör, typ	31
V18. aktör, kön	6
V19. aktör, aktivitet	25
V20. aktör, behandling	16
V21. förlöjligande	9
V22. källor	19
V23. prospekt	16
V24. social identitet	13

tabell 6. Resultat från första reliabilitetstest. Procentandel skilda kodningar av antalet omkodade artiklar (32 st).

Resultatet visar att såväl ”huvudsakligt ämne” som ”aktör, typ” håller undermålig kvalitet, ”aktör, aktivitet” håller tveksam nivå, liksom i viss mån ”förekomst SE” och ”källor”.

När det gällde huvudsakligt ämne var felkodningarna så spridda att det beslutades att omkoda hela urvalet, tillsammans med säkerhetspolitik och tema. En förnyad test-retest på var 20e artikel med annan startpunkt gav betydligt bättre resultat:

V9. huvudsakligt ämne	17
V10. säkerhetspolitik	8
V11. tema	8

tabell 7. Resultat från reliabilitetstest efter omkodning av ämne, säkerhetspolitik och tema (24 st).

Nu ska sägas att det fanns också nyanser att ta hänsyn till i resultatet. Vad gäller aktörstyp, som inkluderade inte bara personer utan även organisationer och stater, var det till exempel vanligt att skillnaden orsakats av en glidning mellan stat, president/premiärminister/minister och myndighet. Detta representerade ett tydligt kodningsdilemma. Är det nämligen Sverige som agerar när passpolisen fattar ett beslut? Är det nationen eller premiärministern som står för ett diplomatiskt utspel? Det hela blir än svårare att avgöra när rubriksättaren sätter ett likhetstecken mellan dessa olika kategorier, till exempel när omnämnd part i texten blir aktiv part i rubriken (tex att ett myndighetsbeslut förvandlas till statens Sveriges agerande). Bortser man från denna felkälla faller andelen skilda kodningar i den kategorin med två tredjedelar, från 31 till 9 procent (3 av 32 artiklar).

När det gäller aktörsaktivitet, som kodades i tre nivåer, handlade kodningsfelen till dominerande part om glidning ett steg på aktivitets-skalan passiv-deltagande-pådrivande. I hälften av fallen handlade det om att gränsen mellan deltagande och pådrivande aktivitetsnivå hos aktören bedömts på olika sätt vid de båda kodningarna.

När det gällde variabeln förekomst SE (SE strength) utgjordes kodningsskillnaderna i ett fall av utelämnat värde samt i ett av otillåtet värde (0=ingen förekomst av Sverige i artikeln). Det föranledde en total genomgång av utelämnade och otillåtna värden i denna variabel i urvalet, varvid ytterligare några korrigeringar skedde. Räknas dessa fel bort är differensen vid omkodning 13 procent, vilket får anses acceptabelt.

Även resultatet i variabeln mediekällor föranledde närmare granskning, i första hand av de omkodade artiklarna. Variabeln är en stringvariabel där flera svar kan anges. Det visade sig att de flesta skillnaderna bestod i att det fanns flera källor i artiklarna, och att källor på mer undanskymd plats därvid bara identifierats vid en av kodningarna. Enbart i tre fall (9 procent av antalet artiklar) fanns källa i en kodning, men saknades vid den andra kodningen.

Ytterligare en sak uppmärksammades i materialet. Variablerna prospekt och social identitet uppvisade visserligen låga skillnadsvärden i relation till det totala antalet omkodade artiklar. Men variablerna registrerades endast vid förekomst av ämnet migration i artikeln, och bland dessa fem fall i omkodningen skiljde sig nästan alla kodningar åt. Av det skälet beslutades om en total omkodning av dessa två variabler i urvalet (139 förekomster).

4.4.2 Validitet

En diskussion kring validitet är betydligt mer komplex än en diskussion kring huruvida mätningarna utförts korrekt. Här handlar det om att, i den mån det går, undersöka om den teoretiska grunden omsatts i fungerande operationaliseringar, alltså att vi verkligen mäter det vi avsett mäta.

Vi förutsätter att grunddata på den undersökta webbplatsen är korrekt, såsom datumangivelser och uppgifter om antal sidvisningar. Vi förutsätter vidare att sidornas innehåll (rubriker, texter, bilder mm) inte förändrats mer än i undantagsfall efter publicering, samt att den sökfunktion med vilken vi plockat fram grundpopulationen om 962 artiklar också ger oss en korrekt återspeglning av vad som publicerats under tidsperioden.

Den första väsentliga frågan ur validitetsperspektiv är hur väl vi lyckats operationalisera avgränsningen "... nyheter i *Sputniks engelska edition som i någon omfattning berör Sverige och svenska förhållanden*". Här har ett antagande gjort om att förekomsten av ordet "Sweden" i artiklarna är ett tillräckligt kriterium. Det handlar om begreppsvaliditet.

Det går visserligen att tänka sig förekomsten av Sverige, svenska aktörer och svenska förhållanden utan att landets namn uttrycks explicit, eller att det ersatts av någon böjningsform, tex "Swedish". I så fall träffar inte en sökning på ordet "Sweden" dessa fall. Frågan är dock hur central roll Sverige eller svenska aktörer har i dessa texter.

Vad som talar för en identifiering med hjälp av ordet "Sweden" är att det också skett så kallad taggning (indexering med nyckelord) av innehållet hos Sputnik, och "Sweden" finns följaktligen angivet även som nyckelord vid fulltextsökning. Det ger inte någon garanti för att sökningar på ordet ska vara fullständigt täckande, men gissningsvis är de artiklar som inte fångas upp på detta sätt marginella i sammanhanget, och berör Sverige enbart perifert.

Till den del studien är explorativ och beskrivande föreligger inga komplexa teorier eller analytiska konstruktioner som behöver operationaliseras. Mätningen sker på manifest innehåll med relativt tydliga instruktioner för eventuell kategorisering eller tolkning. Flera av de variabler som upprättats är således enkla att verifiera.

Förekomstvariablerna kring migration, Assange, Snowden och Putin är binära, i den meningen att de bara indikerar förekomst (eller inte) av ämne respektive person i texten. I fallet migration ges utrymme för tolkning, men syftet med variabeln är här att vara inkluderande, för att möjliggöra fortsatt analys. Det är följaktligen inte på denna variabel utan på andra som fler detaljer i ett senare skede ska mätas.

Även variabeln mediekällor är relativt okomplicerad. Här ligger mätproblemet snarare i att verkligen upptäcka alla källhänvisningar i artiklarna. Här skulle maskinell bearbetning eventuellt kunna hjälpa till.

Variablerna huvudsakligt ämne, säkerhetspolitik och tema inbegriper en högre nivå av tolkning, men har försetts med förtydligande för att underlätta kodningen. Det förekommer här, liksom i följande fall, möjligheter att ange kategorierna "ej förekomst" respektive "övrigt" som värden. Urvalet ämnen är subjektivt, men bygger vad gäller huvudsakligt ämne och säkerhetspolitik på en första ytlig granskning av Sputnik News för att identifiera möjliga ämnen. Ämnesspektrat är med andra ord relevant och inte taget ur luften.

Samma sak gäller kodningen av aktörer, deras typ, nationalitet och (i förekommande fall) kön. Här finns emellertid en grundläggande källa till huvudbry som inte ursprungligen identifierades, nämligen att det inte finns någon entydig hantering av aktiv respektive omtalad aktör. Aktörskodningen skedde med utgångspunkt från den aktör som framgår av i första hand rubriken. Kodningen har accepterats som "best effort" även om det i åtskilliga fall finns flera möjliga aktörer. Det större antal kategorier som använts har konsoliderats i resultatredovisningen. Redovisningen av aktörer sker med dessa invändningar.

Som redan konstaterats i avsnittet om reliabilitet inbegriper variablerna aktörsaktivitet, värdering av aktör respektive förekomst av förlöjligande ansats en högre nivå av tolkning. Detsamma gäller variabeln prospekt, och den därtill anknutna variabeln social identitet.

Aktörsaktivitet är nära kopplad till aktörstyp, och här hänger aktiviteten nära samman med om huvudaktören är aktiv part eller omtalad i artikeln. Variabeln har redan i förstadiet till denna studie förenklats till att omfatta endast tre nivåer (passiv, deltagande, pådrivande) och accepteras i det följande som den är.

Variablerna för värdering av aktör och förlöjligande karaktär hos artikeln är kanske de mest svåra i studien när det handlar om operationalisering. Av det skälet presenteras delar av råmaterialet (exempel på citat ur artiklar) i samband med resultatredovisningen, för att på ett tydligt sätt visa hur tolkningen skett.

Slutligen har vi variabelparet prospekt och social identitet, två variabler som hänger ihop i mätningen genom att syfta till att bilda en matris, och där resultatet varierar beroende på vilket perspektiv som anläggs. En situation kan som bekant ofta skildras från två sidor. Vid kodning visade det sig också snabbt att många artiklar i detta avseende kunde placeras i valfri ände av en axel, där något som gav negativt utfall för den ena gruppen samtidigt gav positivt för den andra – samtidigt som båda grupper var relevanta i bedömningen. Av det skälet skapades flera variabler, så att varje grupp (social identitet) kodades separat.

4.5 Går resultatet att generalisera?

Det är ofta vanskligt att hävda att ett forskningsresultat går att generalisera. Det finns i grunden två typer av generalisering: analytisk och statistisk. Den analytiska lämpar sig för kvalitativa studier, medan kvantitativa arbeten skaffar sig stöd för en teori på statistisk väg och genom experiment eller undersökningar. Genom allt fler experiment/undersökningar kan stödet för en teori stärkas. Det är dock svårt att utesluta undantag. Dessutom sker det ofta misstag som gör det svårt att dra korrekta slutsatser. ”Most experiments are highly local but have general aspirations” beskriver några forskare situationen efter att ha fördjupat sig i mer eller mindre välutformade experiment, generaliseringar och försök till att fastslå orsakssamband (Shadish, Cook och Campbell, 2002, s 18).

Nu är denna studie inte något kontrollerat experiment där vi manipulerar faktorer i en kontrollerad miljö. Den bygger på en blygsam teoretisk bas, få analytiska konstruktioner och innehåller inte någon formell hypotesprövning. Därför är det också svårt med någon större grad av säkerhet hävda att resultatet kan tolkas generellt, till exempel som ett mönster över vad ryska statsägda media publicerar idag, eller ens vad Sputnik som helhet publicerar.

Att de artiklar som analyseras i studien publicerats över en tidsperiod om ett helt år stödjer i och för sig tanken på att resultatet skulle gå att generalisera. Det är inte helt temporära fenomen som uppmätts. Genom urvalets storlek och slumpmässiga fördelning inom strata är den statistiska osäkerheten dessutom relativt liten.

Den grundläggande avgränsning som gjorts genom att enbart studera Sputniks artiklar om Sverige under tidsperioden talar dock för motsatsen. Det vore utifrån detta arbete mycket vågat att påstå att artiklarna om Sverige som granskat skulle vara representativa ens för den engelska editionen av Sputnik News, än mindre för andra språkeditioner. Men det gör vi å andra sidan inte heller.

Massmedier håller på att bli individmedier idag, och den trenden har förstärkts de senaste två decennierna av internet och webbpublicering där budskap lätt går att individanpassa. När Sputnik publicerar nyheter på 28 olika språk på internet är det därför rimligt att det sker i olika kulturella och politiska kontexter, och att formerna också varierar. Det är till och med möjligt att den individualisering som påverkar det vi tar del av på internet har stört mätningarna i denna studie. Den helhetsbild som ges av artiklar och sidopuffar tillsammans kan vara varierad på ett sådant sätt att repeterbar innehållsanalys gjorts omöjlig. Det går åtminstone inte att utesluta.

Med detta sagt är den mätning som skett ändå utförd enligt ett grundläggande regelverk för hur systematiska och repeterbara undersökningar ska genomföras, vilket utgör ett nödvändigt, men inte tillräckligt krav för generaliserbarhet. Betydligt mycket bättre går det inte att nå, åtminstone inte med hänsyn till de resurser som lagts.

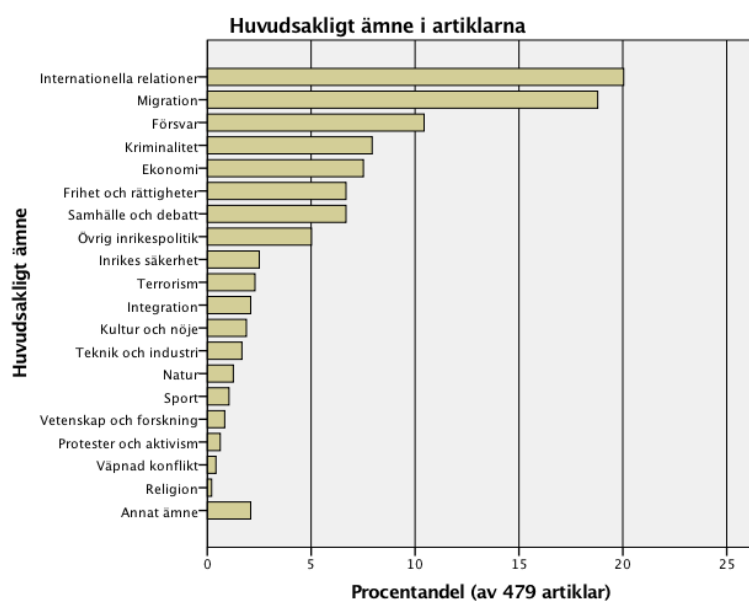
5 Resultat

Följande resultatredovisning består av fyra delar. Först redovisas ämnesfördelningen under den undersökta tidsperioden, nedbruten på flera sätt. Därefter studeras de aktörer som förekommer, vilka de är och hur de hanteras. En tredje del tar upp de mediekällor Sputnik hänvisar till. I en fjärde del studeras slutligen Sputniks bevakning av migrationskrisen, och granskar den enligt den modell för utfall i förhållande till social identitet som tidigare redovisats.

5.1 Ämnesfördelning i artiklarna

Förekomsten av olika ämnen i hela urvalet analyserades, och de fördelade sig på det sätt som framgår av grafen nedan. De helt dominerande huvudsakliga ämnena visade sig vara ”internationella relationer” och ”migration”, som tillsammans representerade närmare 40 procent av alla artiklar. Adderar man därtill de artiklar som hade försvarsfrågor och militär verksamhet som huvudsakligt ämne, kategorin ”försvar”, stod dessa tre kategorier ensamma för nästan hälften (49 procent) av alla artiklar under tidsperioden.

I en därpå följande relativt samlad grupp återfanns flera andra traditionella massmedieämnen som ”kriminalitet”, ”ekonomi”, ”frihet och rättigheter” (eller bristen därpå), ”samhälle och debatt” samt kategorin ”övrig inrikespolitik”. Den exakta fördelningen framgår också av tabellen direkt under grafen..

figur 5. Huvudsakligt ämne i artiklarna, procentandelar av hela urvalet.

Huvudsakligt ämne	Frekvens	Procentandel
Internationella relationer	96	20,0
Migration	90	18,8
Försvar	50	10,4
Kriminalitet	38	7,9
Ekonomi	36	7,5
Frihet och rättigheter	32	6,7
Samhälle och debatt	32	6,7
Övrig inrikespolitik	24	5,0
Inrikes säkerhet	12	2,5

Terrorism	11	2,3
Integration	10	2,1
Kultur och nöje	9	1,9
Teknik och industri	8	1,7
Natur	6	1,3
Sport	5	1,0
Vetenskap och forskning	4	,8
Protester och aktivism	3	,6
Väpnad konflikt	2	,4
Religion	1	,2
Annat ämne	10	2,1
Total	479	100,0

tabell 8. Huvudsakligt ämne i artiklarna, frekvens och procentandel av hela urvalet.

De två kategorierna ”samhälle och debatt” respektive ”övrig inrikespolitik” kan tyckas närliggande. Det finns dock en skillnad. Kategorin samhälle och debatt är bred och inbegriper till exempel olyckor och väderhändelser, samhällsplanering och framtidsfrågor, medan kategorin övrig inrikespolitik inbegriper ämnen av tydlig politisk karaktär, tex liberalt utspel om aborträtt för män, diskussion kring monarkin med anledning av kunglig födsel eller en artikel om andelen svenskar som betraktar migration som största politiska fråga.

Även utländsk inrikespolitik hamnar i kategorin övrig inrikespolitik, tex rapporter om EU-skepticism inom flera länder i Europa, särskilda inrikesfrågor utomlands, tex internt motstånd mot Merkel i Tyskland, politisk förtroendekris i Ukraina. Sådana artiklar förekommer i urvalet, även om Sverige enbart nämns perifert. Slår man ihop de två kategorierna samhälle och debatt respektive övrig inrikespolitik svarar de tillsammans för 11,7 procent av antalet artiklar, och blir därmed tredje största kategori.

Det finns också en viss överlappningsrisk för kategorierna ”kriminalitet”, ”inrikes säkerhet” och ”terrorism”. Alla artiklar som uttryckligen berört terrorism, terroristhandlingar eller jakt på terrorister, har klassificerats som terrorism. Allmänt höjd säkerhet i samhället, bombhot och förberedelser till skydd (mot bland annat terrorism) har däremot klassificerats som inrikes säkerhet. Någon stor omfattning har dock varken terrorism eller inrikes säkerhet. Tillsammans motsvarar de knappt var tjugonde artikel (4,8 procent) i urvalet.

Det bör också noteras att kategorierna ”migration” och ”integration” i viss mån är relaterade till varandra. Artiklar om flyktingar och deras flykt genom Europa (till bland annat Sverige) kategoriserades som migration, medan artiklar om migranter och deras situation när de väl sökt asyl kategoriserades som integration. Slår man ihop dessa två kategorier svarar de tillsammans för drygt var femte artikel (20,1 procent) i urvalet.

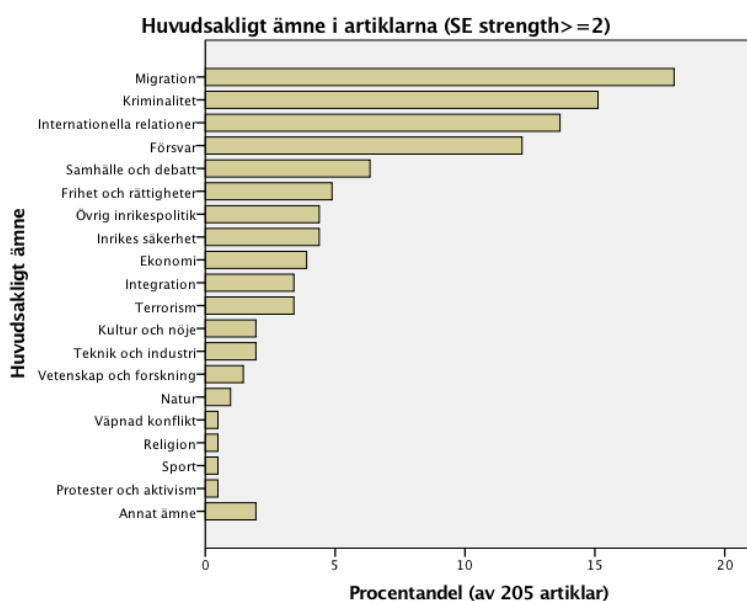
Det kan påpekas att ett påtagligt inslag i kategorin kriminalitet under den studerade perioden visade sig vara förekomsten av migrationsrelaterade kriminella händelser. Det handlar dels om artiklar som berör våldshändelser på asylboenden eller oroligheter i anslutning till dessa, dels artiklar om kriminalitet tydligt riktad mot migranter, tex brandattentat mot asylboenden. Dessa händelser har kategoriserats som kriminalitet. De har dock samtidigt markerats som migrationsrelaterade i variabeln migration, vilket möjliggör fortsatt analys av migrationsfrågan, även om migration inte varit det huvudsakliga ämnet i dem.

Ämnet friheter och rättigheter är intressant. Detta är ett ämne som återkommande tycks få utrymme hos Sputnik, inte sällan med koppling till statlig avlyssning, Wikileaks eller Snowden-affären. I fallet Julian Assange har ett antal artiklar kodats i denna kategori, då de handlat om protesterna mot den karantänliknande situation han befunnit sig i, medan andra artiklar som följt själva rättsprocessen har kodats som kriminalitet.

5.1.1 Ämnesfördelning i artiklar där Sverige har mer aktiv roll

Med detta sagt om ämnesfördelningen i hela urvalet, låt oss övergå till en urvalsfraktion där vi rensat bort de artiklar som enbart perifert berör svenska förhållanden. Perifera artiklar är till exempel sådana där Sverige nämns i en bisats, tex i en uppräkningslista av länder, artiklar om flyktingkatastrofen i Sydeuropa där Sverige (och Tyskland) bara nämns som stora flyktingmottagare, eller artiklar om Wikileaks-profilen Julian Assange där det pågående rättsärendet i Sverige nämns men inte utgör huvudämnet.

Med hjälp av variabeln "SE strength" skapades en urvalsfraktion där alla sådana perifera artiklar filterats bort. Kvar fanns 205 artiklar där Sverige hade en deltagande eller central roll. Och då såg ämnesfördelningen ut på följande sätt.

figur 6. Huvudsakligt ämne i artiklarna, procentandelar av den urvalsfraktion om 205 artiklar där förekomst av Sverige är deltagande eller central (SE strength >=2).

Nu ser fördelningen lite annorlunda ut. Migration har blivit största ämne (18 procent) följt av kriminalitet (15,1 procent), internationella relationer (13,7 procent) och försvar (12,2 procent). Dessa fyra kategorier svarar för hela 59 procent av antalet artiklar. Övriga kategorier är betydligt mindre.

Möjligen kan kategorierna samhälle och debatt plus övrig inrikespolitik sammanslagna komma upp i nästan jämförbar nivå (10,8 procent). Det går även att få en relativt stor, sammanhängande kategori genom att slå ihop inrikes säkerhet och terrorism, som tillsammans motsvarar 7,8 procent av antalet artiklar.

I övrigt är det spridda ämnen i underlaget och flera samhällsområden täcks bara av någon enstaka artikel. För dessa kategorier med små procentandelar av hela utfallet är osäkerheten också större, trots det stora grundurvalet. I nedanstående framgår de exakta siffrorna.

Huvudsakligt ämne (SE strength >=2)	Frekvens	Procentandel
Migration	37	18,0
Kriminalitet	31	15,1
Internationella relationer	28	13,7
Försvar	25	12,2
Samhälle och debatt	13	6,3
Frihet och rättigheter	10	4,9
Inrikes säkerhet	9	4,4
Övrig inrikespolitik	9	4,4
Ekonomi	8	3,9
Terrorism	7	3,4
Integration	7	3,4
Teknik och industri	4	2,0
Kultur och nöje	4	2,0
Vetenskap och forskning	3	1,5
Natur	2	1,0
Protester och aktivism	1	,5
Religion	1	,5
Sport	1	,5
Väpnad konflikt	1	,5
Annat ämne	4	2,0
Total	205	100,0

tabell 9. Huvudsakligt ämne i artiklarna, frekvens respektive procentandel. Siffrorna avser urvalsfraktion om 205 artiklar där Sverige har deltagande eller central roll (SE strength >=2).

5.1.2 Ämnesfördelningen över tid – hela urvalet

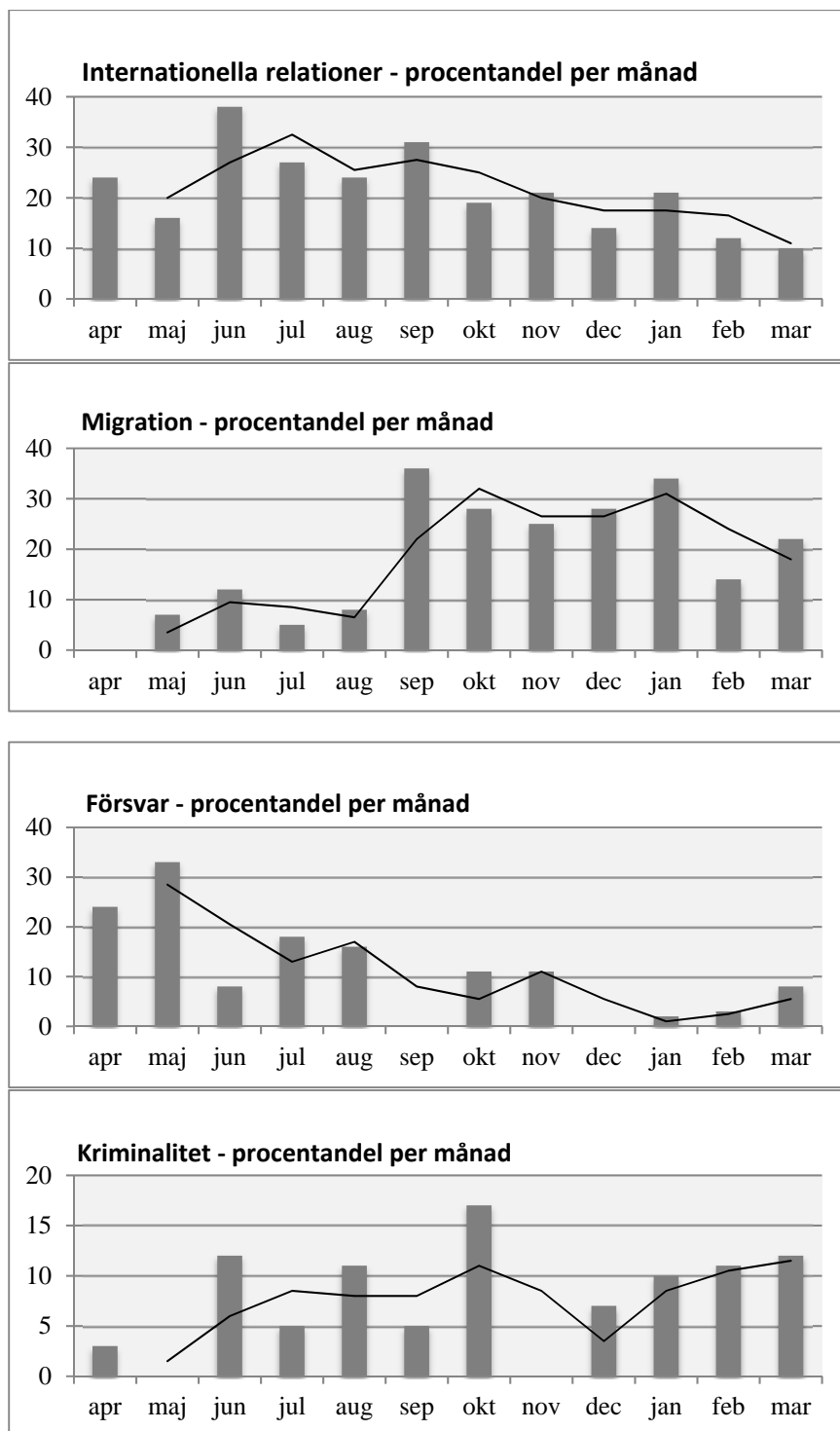
Det är naturligtvis intressant att studera hur fördelningen av huvudsakliga ämnen varierat över tid under den aktuella tidsperioden. Låt oss först se på det totala urvalet om 497 artiklar. Dess fördelning över tid kan möjligen ge oss en någorlunda representativ bild av hur den engelska editionen av Sputnik som helhet har förändrats.

Graferna nedan visar förändringen för de fyra ämneskategorier som uppvisade de största totala frekvenserna under hela tidsperioden april 2015 – mars 2016. De värden som anges är procentandelar av det totala antalet artiklar under respektive månad. På så sätt kompenseras för de månadsvariationer som vi redan inledningsvis konstaterade, med färre artiklar under sommarmånaderna och en markant ökning sedan början av 2016. I graferna har vidare trendlinjer infogats, i form av korta, glidande medelvärden (n=2).

Vi kan ur graferna se att andelen artiklar som handlar om internationella relationer minskat något under perioden, men fortfarande utgör en betydande andel av artiklarna. Ännu tydligare minskning uppvisar dock ämnesområdet försvar, som representerade en betydande del av artikelmaterialen under april-maj och under sensommaren 2015, men sedan minskat brant.

En tydlig, motsatt trend syns däremot för området migration, vars procentandel ökar kraftigt från början av hösten, efter en kortare svacka (på hög nivå) när en ny topp i slutet av året och sedan minskar något. Detta sammanfaller ganska väl med de stora flyktingströmmarna och den akuta migrationskrisen under höstmånaderna 2015.

Intressant är att ämnet kriminalitet, efter att ha uppvisat varierande andelar fram till senhösten 2015 och fallit tillbaka till en låg nivå, sedan visar en tydlig ökning från december och under början av 2016. Detta sker dessutom samtidigt som antalet artiklar hos Sputnik där Sverige berörs ökar mycket kraftigt (jämför med diagrammen i avsnittet om urval).

figur 7 a-d. Huvudsakliga ämnen över tid. Månadsvisa procentandelar ur hela urvalet (479 artiklar) och med glidande månadsmedelvärde (n=2). Notera att skalorna inte är helt jämförbara.

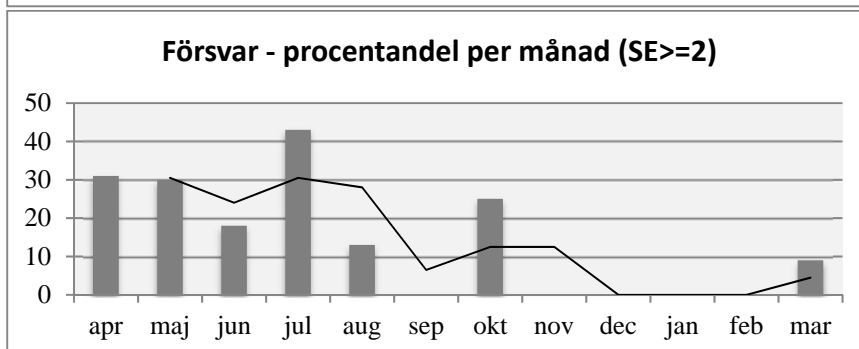
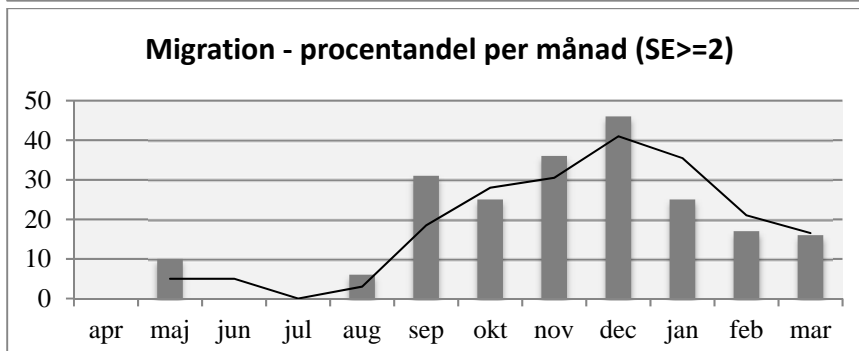
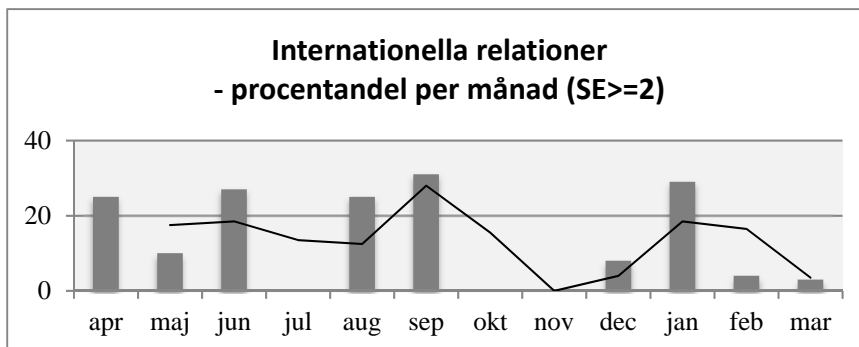
Nu ska väl sägas att artikelunderlaget är relativt litet (den fullständiga frekvenstabellen återfinns i bilaga). Det genomsnittliga antalet artiklar per månad i urvalet ligger på runt 40. Som en jämförelse har Sputniks engelskspråkiga edition idag en produktion på 100 artiklar om dagen eller mer. Frekvenstopparna för migration i det undersökta materialet ligger på 14 (av 39) artiklar under september och 21 (av 62) artiklar under januari. Ämnet internationella relationer når sina frekvenstoppar under samma månader med 12 respektive 13 artiklar. Ämnet kriminalitet når 6 artiklar

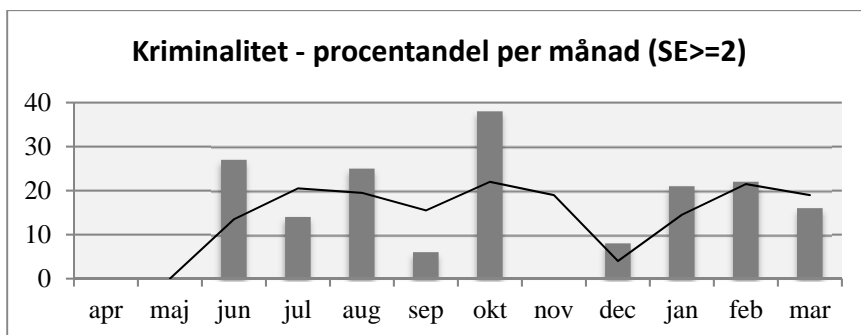
under oktober, samt (i sekvens) 6-7-6 artiklar under perioden januari-mars 2016. Detta samtidigt som Sputniks engelska artikelproduktion med anknytning till Sverige ökar kraftigt.

5.1.3 Ämnesfördelningen över tid – artiklar där Sverige har mer aktiv roll

Låt oss då övergå till ämnesfördelningen över tid i den urvalsfraktion som vi redan använt oss av, de 205 artiklar där Sverige har en deltagande eller central roll (SE strength \geq 2). När vi gör motsvarande grafer för de fyra största kategorierna får vi ett ganska likartat resultat.

Men det finns skillnader. En av dem är att ämnet internationella relationer varierar kraftigare än i hela urvalet, och vissa månader inte förekommer alls. En annan är att nivåerna för ämneskategorierna migration och kriminalitet överlag ökat sina andelar, med en kraftig topp för artiklar om kriminalitet mitt under migrationskrisen, i oktober 2015. Se graferna nedan.

figur 8 a-d. Huvudsakliga ämnen över tid. Månadsvisa procentandelar ur urvalsfraktion där SE strength >= 2 (205 artiklar) och med glidande månadsmedelvärde (n=2). Notera att skalorna inte är helt jämförbara.

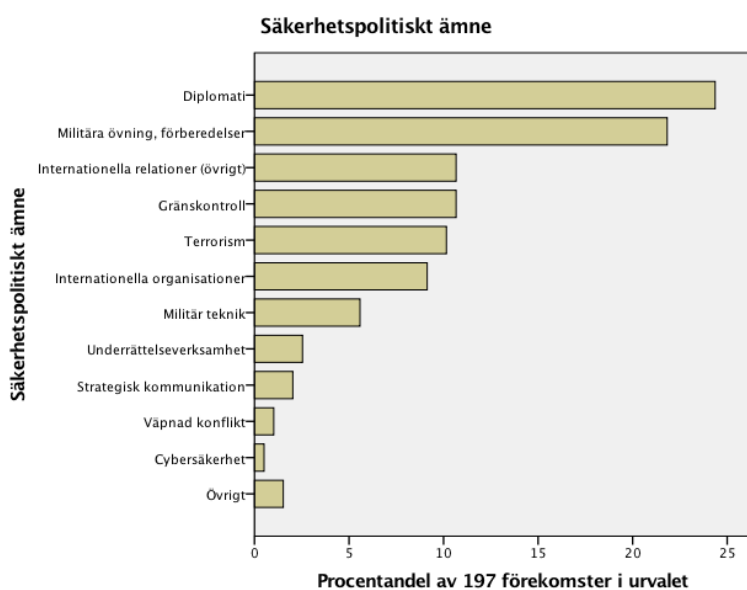
5.1.4 Säkerhetspolitik i artiklarna

Eftersom nyheter orienterade kring utrikespolitiska skeenden, toppmöten och avtal, politiska utspel och bemötanden redan vid en yttlig granskning tycks spela en stor roll i Sputniks bevakning föll det sig naturligt att närmare granska förekomsten av säkerhetspolitiskt anknutna ämneskategorier bland artiklarna.

All utrikespolitik är inte säkerhetspolitik, vilket hölls i åtanke under kodningsarbetet. Sålunda identifierades till exempel diplomatiska utspel och förhandlingar i stort omfattning i samband med affären kring personen Julian Assange. Men detta hade inte mer än marginell säkerhetspolitisk anknytning, varför dessa fall inte räknades med.

Totalt var det drygt 41 procent av alla artiklar i urvalet (197 av 479 artiklar) som handlade om säkerhetspolitik i någon omfattning. När de artiklar som endast perifert berörde Sverige rensades bort. återstod 16,5 procent av artiklarna i urvalet (79 av 479 artiklar). Precis som vid analysen av huvudsakligt ämne granskades båda dessa fördelningar.

Ämnesfördelningen vid förekomst av säkerhetspolitik i hela urvalet framgår av nedanstående diagram och tabell. Som synes dominerar diplomati och militär verksamhet i dessa artiklar.

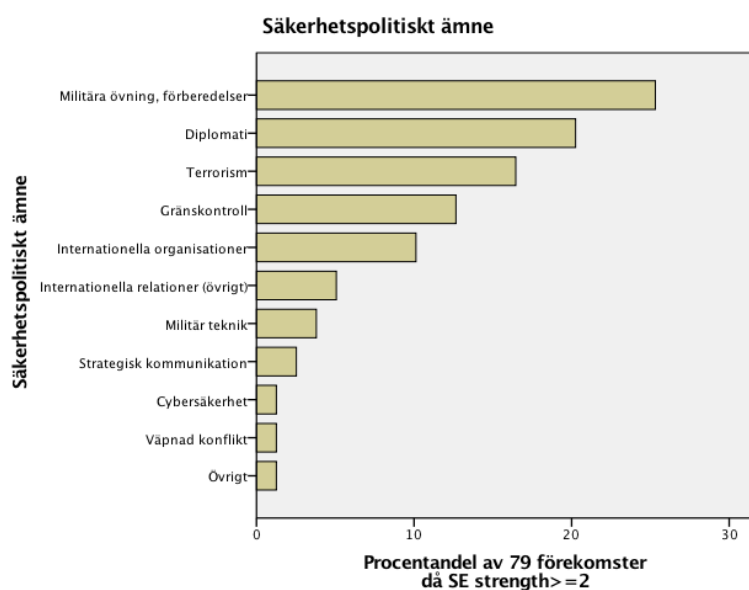

figur 9. Säkerhetspolitiskt ämne i artiklarna, frekvens respektive procentandel av det totala antalet förekomster av säkerhetspolitik (197 artiklar).

Säkerhetspolitiskt ämne (hela urvalet, SECPOL ~0)	Frekvens	Procentandel
Diplomati	48	26,8
Militära övning, förberedelser	43	21,8
Internationella relationer (övrigt)	21	10,7
Gränskontroll	21	10,7
Terrorism	20	10,2
Internationella organisationer	18	9,1
Militär teknik	11	5,6
Underrättelseverksamhet	5	2,5
Strategisk kommunikation	4	2,0
Väpnad konflikt	2	1,0
Cybersäkerhet	1	0,5
Övrigt	3	1,5
Total	197	100,0

tabell 10. Säkerhetspolitiskt ämne i artiklarna, frekvens respektive procentandel av det totala antalet förekomster av säkerhetspolitik (197 artiklar).

Rensas de artiklar bort som enbart perifert berör Sverige får en något annorlunda fördelning. Även här dominerar diplomati och militär verksamheter, men nu är ordningen ombytt och militär verksamhet dominerar. Drygt en fjärdedel (25,3 procent) av alla artiklar om säkerhetspolitik där Sverige spelar mer än en perifer roll handlar om militär verksamhet. Övriga ämnen följer sedan i en något jämnare fallande skala än i hela urvalet.

figur 10. Säkerhetspolitiskt ämne i artiklarna, frekvens respektive procentandel av antalet förekomster av säkerhetspolitik där Sverige spelar deltagande eller central roll. Urvalsfraktionen där förekomst av Sverige är deltagande eller central (SE strength >=2) omfattar 205 artiklar. Bland dessa finns 79 artiklar där säkerhetspolitiskt ämne förekommer.

Säkerhetspolitiskt ämne (SE strength>=2, SECPOL ~0)	Frekvens	Procentandel
Militära övning, förberedelser	20	25,3
Diplomati	16	20,3
Terrorism	13	16,4
Gränskontroll	10	12,7
Internationella organisationer	8	10,1
Internationella relationer (övrigt)	4	5,1
Militär teknik	3	3,8
Strategisk kommunikation	2	2,5
Cybersäkerhet	1	1,3
Väpnad konflikt	1	1,3
Övrigt	1	1,3
Total	79	100,0

tabell 11. Säkerhetspolitiskt ämne i artiklarna, frekvens respektive procentandel av antalet förekomster av säkerhetspolitik där Sverige spelar deltagande eller central roll. Urvalsfraktionen där förekomst av Sverige är deltagande eller central (SE strength >=2) omfattar 205 artiklar. Bland dessa finns 79 artiklar där säkerhetspolitiskt ämne förekommer.

5.1.5 Särskilda ämnen

Några speciella ämnen har identifierats som återkommande teman i materialet. Ett av dem är ubåtar. Det förekommer såväl verkliga som tecknade, påstått inbillade och historiska ubåtar i rapporteringen. Totalt förekommer artiklar om i nästan 3 procent av artiklarna i urvalet (14 artiklar).

Arktis förekommer som tema i 2 procent av alla artiklar i materialet (11 artiklar). Det kan för övrigt noteras att Arktis utgjorde en helt egen sektion i den nedlagda svenska editionen av Sputnik News.

Zika-viruset behandlas i nästan lika stor andel av urvalet, 1,5 procent (7 artiklar).

Man skulle kunna tänka sig att det uppmärksammade pipeline-projektet Nordstream borde återkomma som tema hos Sputnik News. I det undersökta materialet (urvalet) förekom det dock enbart i en artikel.

5.2 Aktörer i artiklarna

5.2.1 Typer av aktörer

Ett större antal olika kategorier av aktörer registrerades under kodningsstadiet. Det visade sig emellertid att åtskilliga kategorier fick små utfall, varvid de därför konsoliderades. En sammanfattande bild av de olika typer av aktörer som förekom i urvalet om 479 artiklar framgår av nedanstående tabeller.

Organisationer som aktörer	frekvens	procentandel
Stater	149	57
Myndigheter	47	18
Internationella organisationer	27	10
Företag	12	5
Politiska partier	4	2
Andra organisationer	23	9
Totalt	262	100

tabell 12. Aktörer i urvalet som är organisationer. Absolut frekvens samt procentandel av organisationer.

Som synes är stater den absolut dominerande kategorin bland de organisationsaktörer som återfanns i urvalet. Även myndigheter och i viss mån internationella organisationer är relativt vanligt förekommande i artiklarna.

Fokuseringen på statsaktörer och representanter för staten i artiklarna återspeglar sig även i tabellen nedan över personaktörer. I en av fem artiklar (20 procent) där det förekommer en huvudsaklig personaktör är det en president eller premiärminister som har den rollen. Lägger man till övriga ministrar, andra politiker samt diplomater och andra tjänstemän som representerar staten så representerar dessa grupper tillsammans drygt 40 procent av alla artiklar där det förekommer huvudsakliga personaktörer.

Vilka de exakta aktörerna var har inte analyserats. Däremot gjordes en enkel räkning som visade att svenska rikspolitiker förekom på bild totalt 18 gånger när man räknar dem i hela populationen (962 artiklar). Det motsvarar knappt två procent av artiklarna. De rikspolitiker som förekom i bild var Stefan Löfven (8 gånger), Margot Wallström (3), Fredrik Reinfeldt (2), Peter Hultqvist (1), Morgan Johansson (1), Alice Bah-Kuhnke (1), Anders Ygeman (1), och Carl Bildt (1).

Om man antar att ungefär hälften av ovanstående förekomst återfinns i det urval som gjorts och som ligger till grund för tabellen nedan, så förekommer det 9 svenska politiker bland de totalt 62 aktörer inom statsledning och politik (36 + 14 + 12) som hittats vid textgranskningen. Det motsvarar ungefär 15 procent av denna grupp, eller runt 5 procent av antalet detekterade personaktörer i urvalet.

Personaktörer	frekvens	procentandel
President, premiärminister	36	20
Minister	14	8
Andra politiker	12	7
Diplomat, statstjänsteman	10	6
Andra yrkespersoner	7	4
Kulturpersonligheter	3	2
Sportprofiler	2	1
Talespersoner	3	2
Övriga individer	92	51
Totalt	179	100

tabell 13. Personaktörer i urvalet. Absolut frekvens samt procentandel av alla personaktörer

Det bör tilläggas här att kodningen av personaktörer var krävande. Dels hade ingen skillnad gjorts mellan agerande och omnämnd aktör på förhand, vilket var ett misstag som gjorde bedömningen svår. Vem som var huvudaktör eller ”huvudsakligt subjekt” i artiklarna tog emellanåt ganska lång tid och eftertanke att avgöra.

5.2.2 Aktörernas nationalitet

En lång rad nationaliteter förekom i materialet. Bland de aktörer, såväl personer som organisationer/stater, som kunde nationsbestämmas enskilt dominerade Sverige. I nästan en tredjedel av fallen (30 procent) var aktören svensk person, svensk organisation eller svenska staten. Övriga nationaliteter framgår av nedanstående tabell.

Nationalitet	frekvens	procentandel
Sverige	130	30
Ryssland	25	6
USA	23	5
Tyskland	22	5
Finland	17	4
Storbritannien	17	4
Norge	12	3
Frankrike	9	2
Danmark	7	2
Flera länder	65	15
Övriga länder	107	25
Total	434	100

tabell 14. Tabell över de olika aktörernas nationaliteter. Frekvens samt procentandel av samtliga nationsangivna aktörer.

5.2.3 Aktörernas kön

Könsfördelningen hos personaktörerna var ojämn. Det förekom totalt 124 huvudsakliga personaktörer i urvalet där kön angivits genom namn, könsangivelse eller pronomen. Av dessa var 103 män och 21 kvinnor.

Vilka de kvinnliga aktörerna var registrerades inte, men sannolikheten är relativt hög att den mest förekommande kvinnan var Tysklands förbundskansler Angela Merkel. En genombläddring av hela populationen (962 artiklar) gav vid handen att hon förekom på rubrikbilder i knappt en procent av alla artiklar (9 artiklar).

Inte heller männen registrerades. Men en motsvarande genombläddring visar att den i särklass mest förekommande manlige aktören i urvalet var Julian Assange. Om man förutom de foton där Assange förekommer personligen i bild även räknar in de rubrikbilder där Assange visas upp på storbildsskärm eller där olika personer håller fram affischer med Julian Assanges bild och texter av typen ”Don’t shoot the messenger” och liknande så förekommer han på bild totalt 85 gånger i hela populationen (962 artiklar), vilket motsvarar närmare 9 procent av samtliga artiklar där Sverige förekommer.

Om man utvidgar den enkla okulärbesiktningen av bilder upptäcker man också vid en enkel räkning en stor mängd foton på i huvudsak manliga soldater och gränspolis, samt åtskilliga bilder av flyktinggrupper, varav många enbart består av män. Dessa bilder har inte räknats, men de förstärker intrycket av att nyheterna hos Sputnik News återspeglar en tillvaro där det huvudsakligen är män som syns och agerar.

5.2.4 Aktörernas aktivitetsnivå

De aktörer som registrerades blev också analyserade med avseende på om de var passiva, deltagande eller pådrivande i det ämne, den händelse eller den situation som artikeln skildrade.

Räknat på hela urvalet uppfattades huvudaktören som pådrivande i 60 procent av fallen (290 artiklar), deltagande i 20 procent av fallen (93 artiklar) och passiv i 12 procent av fallen (57 artiklar).

Någon ytterligare analys av aktivitetsnivån gjordes inte. En granskning av hur aktivitetsnivån korrelerade mot aktörer med avseende på nationalitet och social identitet (jämför kommande analys av migrationsfrågan) övervägdes, men genomfördes inte. Den hade dock kunnat påvisa om det fanns

någon stor skillnad mellan hur svenska aktörer och migranter skildrades, som passiva eller aktiva aktörer.

5.2.5 Värderingen av aktörer

En registrering genomfördes av om det i artiklarna gjordes någon värdering i texten av huvudaktörerna eller deras agerande. Det registrerades om värderingen, när den förekom, var negativ, neutral eller positiv.

I hela urvalet om 479 artiklar skedde det en sådan värdering i mindre än en tredjedel av fallen (137 artiklar). Av dessa artiklar var 81 procent negativt värderande (111 artiklar) och 19 procent (26 artiklar) positivt värderande.

Några exempel på där ett värderande omdömen förekommer:

28 aug 2015

Swedish Borders Remain Wide Open to ISIL Fighters Disguised as Refugees

... The carelessness of Sweden's migration department may cost the country dearly as it could mean increasing numbers of ISIL infiltrators posing as migrants coming to the country

Kommentar: Ovanstående rymmer negativ värdering av Migrationsverket

21 maj 2015

Russians Are Coming! Sweden to Mine Gotland Island?

... a local politician wants to mine the island's harbors to fend off an imaginary attack from Russia. ... All this is part of the anti-Russian paranoia that has swept Sweden the past few months, with reported sightings of Russian subs allegedly lurking around Swedish waters and Moscow allegedly stepping up its political, economic and military espionage in the country ... the local politicians should better bother about the much-needed reconstruction of the Slite harbor so that it could serve as a backup to the seaport at Visby. No enemy submarines have so far been sighted off Gotland, but the tourists, regularly ferried in from the mainland, will soon have a chance to experience the nerve-tickling sensation of walking among mines...

Kommentar: Ovanstående artikel har karaktären av osignerad ledartitel, men presenteras som ordinär nyhetsartikel. Innehåller såväl negativt värderande omdömen som förlöjliganden (för det senare, se även nästa avsnitt) Som information publicerar Sputnik News även krönikor och kommentarer under vinjetten "Opinion", såväl signerade som osignerade.

11 jan 2016

Major Politically Correct Cologne-Like Cover Up Exposed in Sweden

... a very similar incident but with a larger number of perpetrators and victims, took place in the Swedish capital last summer, but was hushed up by the local mainstream media.

Kommentar: negativa omdömen om medieaktör, i detta fall DN, samt en namngiven ledarskribent på dess redaktion. Artikeln är för övrigt en "rewrite" som till stor del bygger på ett inslag från Nyheter Idag. Begreppet "mainstream media" kan för övrigt kopplas till ett polariserat politiskt narrativ som positionerar det utpekade mediet till ett motsatsposition (som en del av eliten, etablissemangen). En kritisk analys av händelsen skulle möjligen också kunna identifiera flera involverade aktörer och slitningar mellan dem, tex triangeln polis – media – politisk ledning.

5.2.6 Förlöjligande artiklar

Ytterligare en värderingsdimension registrerades i materialet. Det handlade om förlöjligande av omskrivna aktörer. Detta kunde detekteras i 47 av 479 artiklar i hela urvalet, alltså i omkring 10 procent av alla artiklar som handlade om Sverige. Det är en betydande andel. I ungefär hälften av dem (23 artiklar) berördes Sverige centralt eller som deltagande part.

Ett exempel på en sådan artikel publicerades den 29 juli 2015 och handlade om hur en dykexpedition hittat en hundra år gammal (och historiskt intressant) förlöst rysk ubåt på svenskt vatten. Det kommenterades på följande sätt:

Sweden has apparently been on what some might call an impossible mission to locate what is not there – a Russian submarine close to its borders. But "ask, and it will be given to you; seek, and you will find."

Den 23 januari 2016 publiceras artikeln *"Faceless Culprit: How Swedish Media Prevented Police Catching Thief"* där det i förlöjligande ordalag beskrivs hur svensk polis efterlyste en man som slagit en kvinna med barn trappan till Stockholms tunnelbana, varvid media diffuserade förövarens ansikte.

Den 16 juli 2015 publiceras en artikel med rubriken *"Sweden Getting Ready to Fire Missiles at Russian Troops From Gotland Island"*. I artikeln kommenteras Gotlands landshövding Cecilia Schelin-Seidegard på följande sätt:

"Schelin-Seidegard seriously believes that Russia's looking to invade the Baltics and then threaten Sweden. She's eager to fight the Russians ... Schelin-Seidegard clearly got up on the wrong side of her bed. Russia has never had an interest in "invading Baltic nations or Scandinavia," as everyone out there seems to believe.

Den 15 maj 2015 publicerades en längre artikel om hur Carl Bildt blivit rådgivare åt en rysk oligark: *"Russia-Bashing Swedish Ex-Premier Becomes Aide to Russian Tycoon"*. Därefter följer lång text om Bildts engagemang med koppling till bland annat Ukraina, inklusive kommentaren: *"Bildt's apparent tendency toward flip-flopping on Russia is not new..."*

Den 29 juni 2015 publiceras en artikel med rubriken *Crime Pays? Sweden to Integrate Former Jihadists By Giving Social Benefits*
The Swedish government can no longer ignore the fact that its unpopular immigration policies are quickly pushing its public towards the "right" end of the political spectrum... jihadist fighters who are now back in Sweden will receive a number of social benefits, including low-cost housing and help with finding employment. Needless to say, this has caused anger and resentment from the rest of Swedish public...

(anm. Artikeln innehåller såväl negativ värdering som förlöjligande formuleringar. Den är möjligen inte helt representativt, då källan som citeras är den kontroversiella nyhetssajten Fria Tider)

En artikel den 2 mars 2016 där polsk politik står i centrum har rubriken: *"Pipe Dreams: Is Poland's 'Baltic Pipe' a Threat to Nord Stream 2?"*

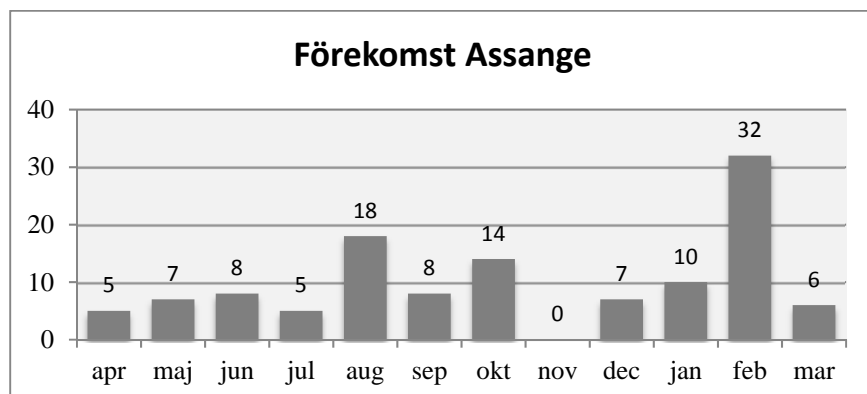
Och så vidare. I anslutning till flera av artiklarna publiceras även karikatyrteckningar. Detta kan tyckas lite apart, men anknyter till en lång tradition i ryska media av karikatyrer och humor som kommenterande och meningsskapande komponenter i nyhetsförmedlingen (såväl den officiella som inofficiella).

5.2.7 Särskilda aktörer: Assange, Snowden

Tre särskilda variabler hade inrättats för att studera förekomsten av personerna Julian Assange, Edward Snowden respektive Vladimir Putin i Sputniks rapportering. Det visade sig att den överlägset mest förekommande av dessa tre var Julian Assange.

Julian Assange förekom i 11,5 procent av alla artiklar i urvalet (55 artiklar), jämnt fördelat mellan artiklar där Sverige förekom perifert (26 st) och artiklar där Sverige hade en deltagande eller central roll (27 st). Artiklarna fördelade sig över tid på nedanstående sätt.

Mest notabelt är andelen artiklar om Assange i februari 2016, 32 procent av alla artiklar den månaden (21 artiklar av 65). Det motsvarar nästan en tredjedel av artiklarna den månaden, samtidigt som artikelproduktionen hos Sputnik där Sverige berörs ökade markant.

figur 11. Förekomst av artiklar om Julian Assange i hela urvalet, procentandel av antal artiklar per månad.

Månad	Frekvens Assange	Antal artiklar aktuell månad	Procentandel Assange
apr	2	38	5
maj	3	45	7
jun	2	26	8
jul	1	22	5
aug	7	38	18
sep	3	39	8
okt	5	36	14
nov	0	28	0
dec	2	29	7
jan	6	62	10
feb	21	65	32
mar	3	51	6
Totalt	55	479	

tabell 15. Förekomst av artiklar om Julian Assange i hela urvalet om 479 artiklar. Tabellen visar antal förekomster av Assange per månad (absolut frekvens), totalt antal artiklar per månad samt procentandelen förekomster av Assange under respektive månad.

Som kontrast till Julian Assange förekom Edward Snowden enbart fyra gånger i hela urvalet om 479 artiklar, två gånger i maj 2015, en gång i juni och en gång i augusti. I samtliga fall handlade det om artiklar där Sverige spelade en perifer roll.

5.2.8 Särskild aktör: Putin

Man kan tänka sig att den ryske presidenten Vladimir Putin skulle ha en framträdande roll i Sputniks rapportering. Men det stämmer åtminstone inte i det Sverige-baserade urval som gjorts här. Putin förekommer enbart sex gånger i hela urvalet: en gång i maj 2015, en gång vardera i augusti och september samt tre gånger i november. I fem av dessa sex fall har Sverige en perifer roll.

Månad	Datum	Artikelrubrik
maj	10	Rekindled Friendship? Russia Promotes Alliance With Germany, France
augusti	23	Sweden to Ramp Up Military Ties With US After McCain's Visit
september	26	No Brains in Washington
november	23	Joint Defense System With Armenia to 'Keep Russia Safe From ISIL, NATO'
november	25	Russian MoD Notes Growing National Security Threats in the Arctic
november	26	Putin Receiving Credentials of 15 New Ambassadors to Russia

tabell 16. Rubrikerna till samtliga artiklar där Vladimir Putin förekommer i urvalet. Den grått markerade artikeln i augusti är den enda där Sverige har en central roll. Artikeln i september är en kommentar/krönika.

5.3 Mediekällor

En registrering gjordes av samtliga mediekällor som Sputnik hänvisar till i artiklarna i urvalet, utom i de fall nyhetsbyrån hänvisar till sig själv eller systerverksamheten Sputnik Radio. Resultatet visar på en vid spridning av källor, de flesta av dem stora och etablerade medier. För att ge en rättvisande bild av vilka källor som används när Sputnik refererar till svenska förhållanden rensades de artiklar bort där Sverige enbart förekom perifert. Därmed återstod 205 artiklar (där variabeln SE strength \geq 2). I dessa artiklar gjordes det totalt 145 olika referenser till mediekällor. Nästan exakt tre fjärdedelar av dessa källor var svenska (108 artiklar). Vilka källorna var framgår av nedanstående tabell.

Förekomst svenska mediekällor (SE strength \geq 2)		
Namn	frekvens	Procentandel av samtliga mediekällor (145 st)
DN	24	17
SR	17	12
SVT	10	7
THE LOCAL	9	6
AFTONBLADET	9	6
SVD	8	6
TT	5	3
FRIA TIDER	4	3
EXPRESSEN	3	2
TV4	3	2
EXPO	2	1
DAGENS INDUSTRI	2	1
G-P	2	1

GT	2	1
KVÄLLSPOSTEN	1	1
HUJADA.COM (SE)	1	1
NYHETER IDAG	1	1
OMVÄRLDEN	1	1
BORÅS TIDNING	1	1
LÄKARTIDNINGEN	1	1
KYRKANS TIDNING	1	1
NERIKES ALLEHANDA	1	1
Totalt	108	75

tabell 17. Förekomst av svenska mediekällor i artiklar i den urvalsfraktion om 205 artiklar där Sverige förekommer deltagande eller centralt (SE strength ≥ 2). Egentligen är det endast de sex första medierna som är tydligt förekommande i materialet. Övriga medier har dock inkluderats för att ge en bild av spridningen. Notera Dagens Nyheter och Sveriges Radio tillsammans står för nästan 30 procent av alla omnämmanden hos Sputnik News.

En närmare kategorisering av dessa mediekällor ger nedanstående fördelning, där det visar sig att svensk dagspress står för cirka hälften av alla omnämmanden hos Sputnik News. Läger man till etermedia är andelen 75 procent.

Förekomst svenska mediekällor, per kategori (SE strength ≥ 2)		
kategori	frekvens	procentandel av svenska mediekällor
Dagspress, morgon	36	33
Dagspress, kväll	15	14
Etermedia	30	28
Nyhetsbyråer	5	5
Webbmedia	15	14
Övrig press, tidskrifter	7	6

tabell 18. Förekomst av svenska mediekategorier i den urvalsfraktion om 205 artiklar där Sverige förekommer deltagande eller centralt (SE strength ≥ 2).

Webbmedia och övrig press, där även några mer politiskt profilerade tidningar/mediwebbplatser ingår, svarar för cirka 20 procent tillsammans. De mediekällor som främst skulle kunna bli föremål för diskussion är Fria Tider, Expo och Nyheter Idag. Tillsammans svarar de för 7 omnämmanden, vilket motsvarar knappt 7 procent av de svenska mediekällor Sputnik refererar till i artiklar som mer än perifert berör Sverige.

Undersökningen visar att det inte finns något stöd för att en betydande del av mediekällorna hos Sputnik är av kontroversiell natur.

5.4 Sputniks bild av migrationsfrågan

En närmare undersökning gjordes av hur migrationsfrågan skildrats ur svenskt mottagarperspektiv med avseende på positivt respektive negativt utfall för två skilda grupper: in-gruppen hemmahörande i Sverige respektive ut-gruppen migranter.

I samband med kodningen tillfördes också ytterligare en in-grupp, nämligen gruppen hemmahörande i Europa. Det sistnämnda fungerade väl i början av kodningen, men ganska snart tillstötte problem då det visade sig att denna in-grupp i många fall kom att syfta på ett enskilt EU-land (tex Danmark), att den ibland blev ut-grupp i relation till Sverige, i andra fall in-grupp i relation till annat EU-land. En vidareutveckling av resonemanget krävs nog för att göra den nedanstående tredelningen fruktbar. Resultatet från denna extra in-grupp redovisas, men måste betraktas med viss skepsis.

Huvudresultatet får dock betraktas som intressant. I den samlade bilden nedan visar det sig att de negativa perspektiven dominerar helt i de artiklar som handlar om migration och berör Sverige centralt eller som deltagande part. De förväntade utfallen av det som skrivs i migrationsartiklarna beskrivs alltså som negativt både i förhållande till själv-gruppen som till ”de andra”. När det gäller den egna gruppen är negativt förväntat utfall ungefär dubbelt så vanligt som positivt. När det gäller utgruppen migranter är det förväntat negativt utfall nästan tre gånger så vanligt som förväntat positivt utfall.

Utfall för olika grupper, frekvens (migration = 1, SE strength >=2)			
Prospect	Social identity group		
	In-group (SE)	In-group (EU)	Out-group (migrants)
positive	17	4	12
neutral	12	46	16
negative	32	11	33

tabell 19. Utfall för olika grupper, absolut frekvens i urvalsfraktionen artiklar som handlar om migration (migration =1) och där Sverige berörs mer än perifert (SE strength >= 2)

Mer intressant blir det förstås när vi kan se hur de individuella mätresultaten fördelar sig, till exempel om det finns en regelbundenhet som pekar på att något som är positivt för den ena gruppen som regel är negativt för den andra. Det kan vi se genom en enkel korstabulering. Resultatet syns nedan i form av en tabell.

Prospect SE * Prospect migrant Crosstabulation

Count

		Prospect migrant			Total
		NEG	NEUTR	POS	
Prospect SE	POS	14	2	1	17
	NEUTR	4	4	4	12
	NEG	15	10	7	32
Total		33	16	12	61

tabell 20. Korstabulering som visar samvariationen mellan förväntat utfall för in-gruppen hemmahörande i Sverige (SE) respektive ut-gruppen migranter. Man skulle kunna tänka sig att resultat skulle sprida sig en axel, där det som är positivt för en part är negativt för en annan. Det visar sig dock att bedömningarna är förskjutna i negativ riktning.

För vi istället in procentandelar av totalmängden i tabellen ovan får vi följande fördelning:

Prospect SE * Prospect migrant Crosstabulation

Percentage

		Prospect migrant			Total
		NEG	NEUTR	POS	
Prospect SE	POS	23	3	2	28
	NEUTR	7	7	7	21
	NEG	25	16	11	52
Total		55	26	20	100

tabell 21. Korstabulering som visar samvariation mellan förväntat utfall för in-gruppen hemmahörande i Sverige (SE) respektive ut-gruppen migranter, nu räknat i procentandelar.

Vi ser nu tydligt att det finns en förskjutning i riktning mot rapportering associerad med förväntat negativt utfall, både för in-gruppen och för ut-gruppen. Dessutom syftar det högsta andelsvärde vi ser i tabellen på rapporter där både in-grupp och ut-grupp kan förvänta sig negativa följder.

Det vore onekligen spännande att se hur utvecklingen ser ut över tid, för att kunna spåra skillnader eller förändringsprocesser i vilka eller vilka inramningar som sker. En sådan ”treddimensionell” tabell genererades också, men tyvärr visade sig en månadsuppdelning resultera i alltför små värden för att erbjuda någon större pålitlighet i mätresultatet. För ordningens skulle bifogas dock tabellen sist i bilaga 2.

5.5 Antalet besök på sidorna

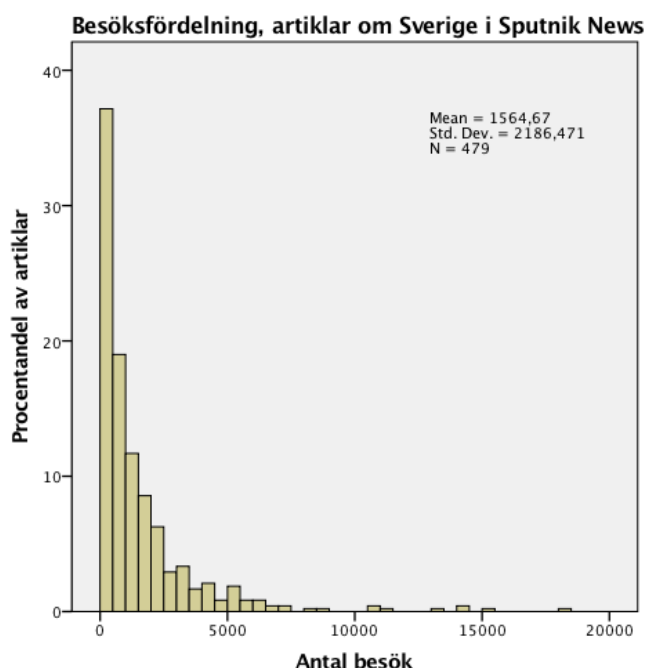
Sputnik News har en påkostad utformning, och den engelska editionen publicerar fler än 100 nyhetsinslag per dygn. Men hur populär är egentligen webbplatsen? Här får vi lita till Sputniks egna uppgifter om antalet sidvisningar. Som redan nämnts dokumenterades dessa siffror för samtliga 962 artiklar i slutet av april 2016.

En enkel analys gjordes av vanliga ämnen och vilket antal besök dessa i genomsnitt hade. Resultatet framgår av tabellen här intill.

Vanligaste ämnen (högst medeltal besökare)		
Ämne	Medeltal besök	Frekvens
Internationella relationer	1962	102
Migration	1096	96
Försvar	2203	52
Ekonomi	2054	36
Kriminalitet	1370	33
Frihet och rättigheter	938	31
Övrig inrikespolitik	1451	27
Samhälle och debatt	1404	27
Inrikes säkerhet	1048	16

tabell 22. Medelantalet besök på artikelsidor för olika ämnen i urvalet.

Ser man till besökssiffrornas fördelning för hela urvalet är det inte många artiklar som når någon riktigt stor läsargrupp. I medeltal hade artiklarna 1565 besökare, men medianen låg betydligt lägre (799 besök). Nästan 40 procent av artiklarna hade färre än 500 besökare, vilket framgår av nedanstående diagram

figur 12. Fördelning av antalet besök i hela urvalet (klassintervall 500). I genomsnitt hade artikelsidorna i urvalet haft runt 1500 besökare i slutet av april 2016, enligt Sputniks egen statistik. Fördelningen är dock kraftigt förskjuten mot artiklar med lägre antal besökare. Mer än hälften av artiklarna hade haft färre än 1000 besökare vid undersökningstillfället.

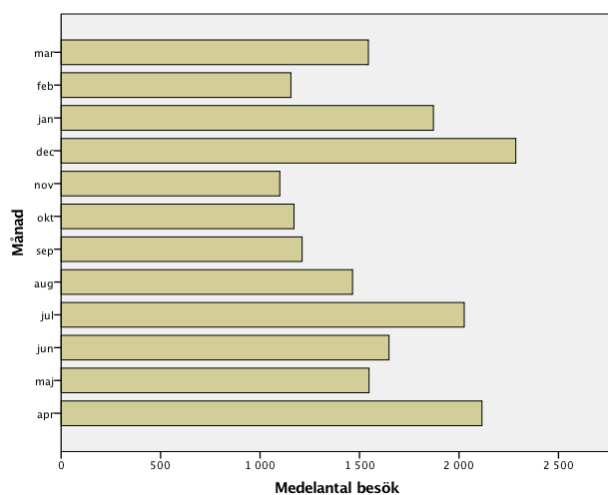
I nedanstående tabell visas också rubrikerna för ett antal av de artiklar som tycks ha haft flest besökare sedan de publicerades. Det kan noteras att samtliga artiklar anknyter till migrationsfrågan i någon form.

Antal besök	Artikel-typ	SE strength	Artikelrubrik
14409	news	1	Austria Suspends Schengen, Imposes Border Control Amid Refugee Crisis
13218	news	1	Europe in for a 'Nasty Surprise' as Germany, Turkey Do Secret Deal - Orban
11389	news	3	Refugee Shelters Set on Fire in Sweden Overnight
6575	news	1	German Government Predicts Another Million Migrants in 2016
6510	news	1	After Austria: Did EU Head Just Spell the End of United Europe?
6438	news	3	Broken Dreams: Why Are Iraqi Refugees Massively Fleeing Sweden?
5443	news	3	Sweden Tires of 'Bearded Children' Amid Migrant Influx
5375	comm	1	How the European Media Betrayed the Women of Europé
5135	news	1	'Porn is Good, Rape is Bad': Germany Launches Sex Ed Portal for Migrants
4813	news	3	14,000 Undocumented Migrants Vanish Without a Trace in Sweden
3788	news	3	EU Lockdown: Finland Imposes Migration Controls at Swedish Border
3666	news	1	African Countries Refuse to Take Back Their Nationals Living in EU
3426	news	3	Major Politically Correct Cologne-Like Cover Up Exposed in Sweden
3134	news	2	Scandinavia to Eject Refugees, Pay Morocco, Afghanistan to Deal With Them

3013	news	1	Making Room for Turkey: Merkel Courts Ankara, Shames Germany Over Refugees
2998	news	1	Europe Threatens Travel Restrictions Unless Turkey Halts Flow of Refugees
2917	news	2	Germany Will Conquer Europe With Migrants' Help – Polish Media
2829	news	1	Merkel's Refugee Mini-Summit Threatens EU Split

tabell 23. De mest populära bland de 479 artiklarna i urvalet, räknat i antalet angivna besök på respektive webbsida. Listan bygger på Sputnik egna uppgifter i slutet av april 2016. Samtliga artiklar anknyter på olika sätt till migrationsfrågan. Några handlar även om motsättningar mellan länder inom Europa i direkt anslutning till migrationsfrågan. Endast en av dessa artiklar är en kommentar/analys. Av de totalt 18 artiklarna ovan berör ungefär hälften (8 st) Sverige mer än perifert (dvs. $SE\ strength >= 2$). Många av artiklarna om migration i urvalet nämnde Sverige och Tyskland i förbigående som stora mottagare av flyktingar, ibland som föredömen, ibland som avskräckande exempel.

Hur ser det ut över tid? I diagrammet här intill syns variationen över tid uttryckt som medelantalet besökare per månad. Det går inte att dra några stora slutsatser ur diagrammets variationer, utom den möjligen något förvånande insikten att medelantalet besökare tycks ha sjunkit under de höstmånader när migrationskrisen var som mest uppmärksammas. Måttet är emellertid inte särskilt bra. Det tar inte hänsyn till spridningen inom varje månad, där enskilda avvikande fall (sk outliers) kan ha påverkat utfallet kraftigt.

figur 13. Medelantalet besök per sida i hela urvalet, beräknat per månad.

6 Avslutande diskussion

Innehållsanalysen vi just gått igenom visar att nyhetsbyrån Sputnik News under den undersökta tidsperioden haft en rapportering som varit koncentrerad till ett mindre antal olika ämnen och frågekomplex, varav de flesta med koppling till internationell politik.

Med tanke på den population som redan från början definierats, artiklar om Sverige och svenska förhållanden, är det kanske inte rimligt att finna en fullservicebyrå i materialet. Det var till exempel få nyheter som berörde ryska förhållanden bland artiklarna. Artiklar om Ryssland och bildreportage från olika delar av det ryska imperiet var som jämförelse ett stående inslag i den numera nedlagda svenska editionen av Sputnik News.

Den nästa fullständiga frånvaron av president Putin var också något överraskande. Däremot förekom bland andra utrikesminister Lavrov på en hel del ställen, även i bild.

Även USA lyste med sin frånvaro bland artiklarna. USAs president Obama förekom bara enstaka gånger. Omvärlden i det studerade materialet bestod mest av Sveriges grannländer samt de övriga EU-länderna och NATO, påtagligt ofta i situationer som kännetecknades av ordväxling eller spänningar.

Det senare är kanske inte så konstigt, med tanke på att den studerade tidsperioden inkluderade hösten 2015, då migrationskrisen kastade en mörk skugga över både EU-kollektivets möjlighet att hantera den fria rörligheten och de olika ländernas reaktioner på sina grannars agerande.

Det gick att skönja bland artiklarna hur migrationskrisen under hösten även spred sig till andra domäner, som inrikes säkerhet och terror, kriminalitet samt ekonomi. Som vi kunde se i rapporteringen om migrationskrisen dominerade negativa förväntade utfall i artiklarna, och ser man på kombinationen av den konkreta flyktingströmmen, talet om allvarliga samhällskonsekvenser, förlöjligande kommentarer och karikatyrer om svensk flyktingpolitik samt rapporter om kriminalitet, såväl mordbränder mot migranter som våld på boenden, ligger förstås idén om medveten svartmålning nära tillhands. Några bevis för tex avsiktlig, negativ "fear framing" kring migration och migranter har dock inte påvisats här, och man bör givetvis fråga sig i vilken omfattning Sputniks vinklingar är annorlunda än den övriga pressens. Det får bli ämne för fortsatta studier.

Något som var uppseendeväckande i undersökningen var hur stor andel av artiklarna som handlade om Julian Assange och Wikileaks. Samma sak konstaterades i den svenska upplagan av Sputnik News, även om antalet artiklar där inte hann räknas innan editionen plötsligt och oväntat lades ner.

En möjlig förklaring till att Julian Assange förekommit så ofta är att det rör sig om ett överfört ämne, som tillhör Sputniks fasta bevakning, men som i grunden inte berör Sverige mer än perifert. Eftersom Sverige är involverat i affären slinker ett omnämnande av landet med i varje artikel, även om landet i övrigt inte är särskilt välbevakat. På så sätt får det oproportionerligt stort utrymme.

Det kan också röra sig någon mediestrukturall orsak, till exempel en stringer i London (där mediebevakningen av Assange varit intensiv) som får betalt i direkt proportion till sin produktion, och därför maximerar antalet separata artiklar om Assange (och därmed Sverige).

Om andelen artiklar om Julian Assange vore ens fjärdedelen så stor i hela den engelska editionen skulle man kunna börja spekulera på allvar om orsakerna till fokuseringen. En snabb kontroll ger dock vid handen att "Assange" i skrivande stund förekommer 187 gånger totalt i den engelska upplagan av Sputnik News, vilket bara motsvarar någon bråkdelens procent av hela den engelskspråkiga produktionen.

Den stora förekomsten av artiklar om militär aktivitet, NATO-politik, stora militärövningar och kontrollerade inspektionsflygningar kan indikera att den militära dimensionen är av stor upplevd

betydelse för ägarsidan, ryska staten. Antalet stridsflygplan, stridsvagnar och soldater i bild var också påfallande stort. Det övriga bildmaterialet var mer sparsamt.

Möjligen är det en kostnadsfråga. Det förekommer nämligen gott om genrebilder i Sputnik News. En bild på svensk grönklädd militär trupp i stadsmiljö återanvändes åtminstone tre fyra gånger i olika sammanhang. Detsamma gällde ett antal andra bilder av mer allmän karaktär, liksom bilderna på Julian Assange.

Vad gäller värderingsmått så visade de sig inte vara helt lyckade. Det gick visserligen att hitta åtskilliga exempel på negativ värdering och förlöjligande ansats, men det krävs antagligen striktare operationalisering av värdeladdningen för att göra måttet tillförlitligt.

Däremot var fritextvariabeln mediekällor ett tämligen okomplicerat kapitel att analysera. Resultatet var väsentligt, eftersom det visar att Sputnik inte hänvisar särskilt ofta till kontroversiella svenska webbplatser, utan mestadels till etablerade mediehus och public service.

Man kan förstås spekulera över den försiktiga hållningen, med tanke på att det då och då dyker upp riktigt tendentiösa artiklar i materialet. Rör det sig om ett sätt att långsiktigt bygga upp ett förtroende hos en bredare publik? Handlar det om att nyhetsbyrån har ont om pengar eller personal, och därför tvingas återpublicera mängder av material som hämtats på andra håll?

För att visa bilden av migrationskrisen användes ett relativt nytt mått som bestod av dimensionerna vinst/förlust och in-group/out-group. Detta var lyckat, men för att lyckas dra ordentlig nytta av möjligheten kommer det att behöva användas en mer utvecklad analytisk modell.

Sammantaget ger studien en intressant bild av den rapportering Sputnik tillhandahåller med avseende på Sverige. Vissa av resultaten leder också till vidare frågor. Det finns åtskilliga uppslag till fortsatt arbete på detta område, vare sig man vill fördjupa den kvantitativa analysen eller tillämpa kvalitativa ansatser.

7 Referenser

- Adolfsson, T. (2016), *Med medierna som vapen: De strategiska narrativens nya roll i modern krigföring*. (kandidatuppsats, Uppsala universitet, Statsvetenskapliga institutionen)
- Andén Papadopoulos, K. (2005), *Propagandakriget i backspegeln - en studie i påverkansförsök och svenska nyhetsmedier*. KBM:s temaserie 2005:3. Stockholm:Krisberedskapsmyndigheten.
- Andersen, I. (1998). *Den uppenbara verkligheten: val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- BBC (10 augusti 2016). Russian news agency Sputnik sets up Scottish studio. (Hämtad 15 augusti 2016 från <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-37036900>)
- Benford, R. D., & Snow, D. A. (2000). *Framing processes and social movements: An overview and Assessment*. Annual Review Of Sociology, 26611.
- Berelson, B. (1971[1952]). *Content analysis in communication research*. (Repr.) New York: Hafner.
- Boydston, A. E., & Glazier, R. A. (2013). A Two-Tiered Method for Identifying Trends in Media Framing of Policy Issues: The Case of the War on Terror. *Policy Studies Journal*, 41(4), 707-736. doi:10.1111/psj.12038
- Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (1. uppl.) Malmö: Liber ekonomi.
- Bushue, A. (2015). *Framing of Military Activity in the Arctic on Russia Today*. (Masteruppsats, Uppsala universitet, Institutionen för informatik och media)
- Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford: Oxford University Press.
- Dobek-Ostrowska, B. (red.) (2010). *Comparative media systems: European and global perspectives*. New York, NY: Central European University Press.
- Edling, C. & Hedström, P. (2003). *Kvantitativa metoder: grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetare*. Lund: Studentlitteratur.
- Hedquist, R. (1982). *Analyser av radiosändningar*, (BN-rapport, nr 115), Stockholm:Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.
- Johnson-Cartee, K.S. (2005). *News narratives and news framing: constructing political reality*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*, 47(2), 263-291. doi:1. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/1914185> doi:1
- Kiriya, I. & Degtereva, E. (2010) Russian TV market: Between state supervision, commercial logic and simulacrum of public service. *Central European Journal of Communication*. Vol. 3. nr 1 (4). ss 37–51.
- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: an introduction to its methodology*. (3rd ed.) Thousand Oaks, Calif.: SAGE.
- Lindahl, R. (1979). *Internationella radiosändningar som propagandainstrument*, (BN-rapport, nr 94), Stockholm:Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.

- Miskimmon, A., O'Loughlin, B. & Roselle, L. (2013). *Strategic narratives: communication power and the new world order*. London:Routledge
- Nelson, Thomas E., Rosalee A. Clawson, and Zoe Oxley. 1997. "Media Framing of a Civil Liberties Controversy and Its Effect on Tolerance." *American Political Science Review* 91 (3): 567–84.
- Neuendorf, K.A. (2002). *The content analysis: guidebook*. London: SAGE.
- Nevés, I. (15 januari 2016). Putin går till offensiv med fejkade nyheter. *Dagens Nyheter*. Hämtad från <http://www.dn.se/nyheter/varlden/putin-gar-till-offensiv-med-fejkade-nyheter/>
- Nord, L., Shehata, A. och Strömbäck, J. (2003), *Från osäker källa - bevakningen av irakkriget i svenska medier*, KBM:s temaserie 2003:4. Stockholm:Krisberedskapsmyndigheten
- Nordström, G. Z. (2003), *Bagdad-Bob, menige Jessica Lynch och Cirkus Saddam, Irak-kriget iscensatt i svenska medier*, (KBM:s temaserie, 2003:1), Stockholm:Krisberedskapsmyndigheten.
- Nygren, G. & Hök, J. (red.) (2016). *Ukraina och informationskriget – journalistik mellan ideal och själv censur* (publikation MSB1005). Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).
- Shadish, W.R., Cook, T.D. & Campbell, D.T. (2002). *Experimental and quasi-experimental designs for generalized causal inference*. Boston: Houghton Mifflin.
- Shuster, Simon (5 mars 2015), Inside Putin's On-Air Machine. *Time Magazine*. Hämtad från <http://time.com/rt-putin>
- Simons, G. (2006). *The use of rhetoric and the mass media in Russia's war on terror [Elektronisk resurs]*. Uppsala: Dept. of Eurasian Studies, Univ. [Institutionen för euroasiatiska studier, Univ.].
- Simons, G. A., & Försvarshögskolan, I. O. (2015). Perception of Russias soft power and influence in the Baltic States. *Public Relations Review*, 1
- Thurén, T. (2003), *Sant eller falskt? Metoder i källkritik*, (KBM:s utbildningsserie 2003:7), Stockholm:Krisberedskapsmyndigheten
- Thyselius, E. (27 oktober 2015), Skärp medvetenheten om Putins propaganda. *Aftonbladet*. Hämtad från <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattammen/medier/article21655871.ab>
- Tubin, E. (2003), *Förfäras ej, 50 år med det psykologiska försvaret – en biografi om en svensk myndighet*. Stockholm:Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF). Från https://www.msb.se/Upload/Produkter_tjanster/Publikationer/SPF/Förfäras_ej.pdf
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1986). Rational Choice and the Framing of Decisions. *The Journal of Business*, 59(4), S251-S278. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/2352759>

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1. Kodschema Sputnik News

Grundläggande analysenhet är artikel.

V1. Artikelnummer (primär nyckel)

anm. Löpnummer 1 – 962

V2. Datum

anm. År, månad, dag i tre fält

V3. Angivet antal visningar

anm. Registreras med utgångspunkt från särskild lista

V4. Rubrik

V5. Ingress (realiseras inte)

V6. Brödtext (realiseras inte)

V7. Artikeltyp

1	NEWS	nyhet
2	COMM	analys/kommentar
3	PICS	foto/video
4	CART	karikatyr
9	ETC	övrigt

Anm. Alla artiklar ska kategoriseras. Utfallet "0 = ingen artikeltyp" är inte tillåten.

V8. Förekomst Sverige. I vilken omfattning berörs Sverige (SE) i artikeln? (SE strength)

1	perifert (tex uppräknas i lista över länder)
2	deltagande (som del av grupp eller stödjer subjekt/grupp)
3	centralt (huvudaktör)

V9. Huvudsakligt ämne i artikeln

000		Saknas ämne
110	INTREL	Utrikespolitik, internationella relationer <i>Diplomati, utspel, anklagelser, åtgärder och bemötanden av åtgärder</i>
111	CONFLICT	Väpnad konflikt <i>Artiklar direkt relaterade till deltagande eller stöd i väpnad konflikt</i>
112	MIGRATION	Migration <i>Artiklar om migration, migrationskrisen i Europa, flyktingströmmar, diskussion kring flyktingar och deras rörelser</i>
113	TERRORISM	Terrorism <i>Terroristangrepp, jakt på terrorister, terroristresor, radikalisering</i>
120	DEFENCE	Försvar Militär verksamhet, övningar, försvarsförberedelser, diskussion om behov av sådana åtgärder, militär teknik, militärindustri
121	DOMSEC	Inrikes säkerhet

		<i>Polisverksamhet ifråga om ordning, inre säkerhet, däremot inte enstaka kriminella handlingar (annan kategori), bevakning och skyddsåtgärder, diskussion om skyddsbehov, oroligheter (dock ej fokus på aktivism, annan kategori)</i>
122	INTEGRATION	Integration <i>Fortsättningen på migration, flyktingsituationen i ankomstlandet</i>
123	ECONOMY	Ekonomi
124	DOMPOL	Övrig inrikespolitik <i>Inrikespolitik och politisk debatt, utom sådant som täcks av mer specifika kategorier, tex säkerhet, integration, ekonomi</i>
125	SOCIETY	Samhälle och debatt <i>Händelser i samhället, olyckor och katastrofer, bredare samhällsdebatt</i>
126	RIGHTS	Frihet och rättigheter <i>Mänskliga rättigheter (eller bristen på...). Press och pressfrihet.</i>
127	ACTIVISM	Protester, politisk aktivism <i>När artikeln fokuserar på aktivisters verksamhet</i>
128	CRIME	Kriminalitet
220	TECH	Teknisk och industri
221	SCIENCE	Vetenskap och forskning
222	CULTURE	Kultur och nöje
230	SPORTS	Sport
240	RELIGION	Religion och livsåskådning
250	NATURE	Natur och geografi, djur
999	ETC	Annat ämne

V10. Om säkerhetspolitik förekommer som en aspekt av artikelns huvudsakliga ämne så är det en primära säkerhetspolitiska dimensionen:

000		Artikeln berör inte säkerhetspolitik
101	CONFLICT	Väpnad konflikt <i>Artiklar direkt relaterade till deltagande eller stöd i väpnad konflikt</i>
102	DIPLO	Diplomati, förhandlingar
103	INTORG	(Arbete i ...) Internationella organisationer
104	MILACT	Militära övningar, förberedelser
105	MILTECH	Militär teknik
106	STRATCOM	Strategisk kommunikation, påverkan
107	CYBERSEC	Cybersäkerhet
108	TERRORISM	Terrorism
109	INTREL	Internationella relationer (utom diplomati)
110	INTEL	Underrättelseverksamhet
111	BORDER	Gränskontrollverksamhet
999	ETC	Annat säkerhetspolitik

V11. Tema

0		Artikel hör inte till något tema
1	NATO	
2	ZIKA	Zika-viruset och dess spridning
3	EU	EUs framtid, grundläggande Europafrågor
4	ARCTIC	Artiklar som i någon form behandlar Arktis

- 5 MIGRATION Flyktingkrisen
- 6 HBTQ Mångfaldsfrågor

Anm. Här finns utrymme för fler kategorier i den ordning återkommande teman kan identifieras under kodningen.

V12. Förekomst migration Handlar artikeln i någon form om MIGRATION?

- 0 nej
- 1 ja

Anm. Här frågas efter förekomst, inte huvudsakligt ämne eller tema. Detta är alltså en bredare kategorisering än under huvudsakligt ämne. Frågan utgör ett filterkriterium som kommer att användas för analys av delmängden migrationsrelaterade artiklar i urvalet.

V13. Förekommer Julian Assange i texten?

- 0 nej
- 1 perifert
- 2 centralt

V14. Förekommer Edward Snowden i texten?

- 0 nej
- 1 perifert
- 2 centralt

V15. Förekommer Vladimir Putin i texten?

- 0 nej
- 1 perifert
- 2 centralt

V16. Vilken är huvudaktörens (subjektets) nationalitet (land)

- 00 Det förekommer ingen aktör
- 01 BY Vitryssland
- 02 PRC Kina
- 03 DE Tyskland
- 04 DK Danmark
- 05 EST Estland
- 06 FI Finland
- 07 FR Frankrike
- 08 LV Lettland
- 09 LT Litauen
- 10 NO Norge
- 11 PL Polen
- 12 SE Sverige
- 13 UK Storbritannien
- 14 US USA
- 15 RU Ryssland
- 22 MULTI Två eller fler nationaliteter
- 31 EU Europeiska Unionen
- 32 OSCE Organization for Co-operation and Security in Europe
- 33 OECD The Organisation for Economic Co-operation and Development
- 40 UN Förenta Nationerna
- 99 OTHER Annan nationalitet

V17. Huvudaktörens (subjektets) karaktär:

00	NONE	Inget subjekt
<u>Organisation</u>		
11	INTORG	Överstatlig/mellanstatlig organisation
12	STATE	Stat
13	MINISTRY	Statsledning, ministerier
14	AUTH	Myndighet
15	COMP	Företag (inklusive medieföretag)
16	ORG	Annan organisation (kyrka, ngo osv)
17	POL	politiskt parti
<u>Flera organisationer</u>		
22	STATES	Flera stater
24	AUTHS	Flera myndigheter
25	COMPS	Flera företag
26	ORGS	Annan konstellation av organisationer
<u>Individer</u>		
31	PM/PRES	Statschef, president, premiärminister PM, PRESIDENT
32	MINISTER	Minister, partiledare
33	POLITICIAN	Övriga politiker
34	PUBSERV	Diplomater, statstjänstemän
35	CULTURE	Kulturpersonlighet
36	SPORTS	Idrottspersonlighet
37	SPOKESPERSON	Företrädare för annan organisation (kyrka, förening, ngo osv)
38	INDIVIDUAL	Privatperson
39	OTHER IND	Övriga (yrkesrepresentanter, fiktiva personer mm)
<u>Flera individer i grupp</u>		
41	PMS	Statschefer mfl
42	MINS	Ministrar, partiledare
43	POLITICIANS	Övriga politiker
44	ENTR	Företagare
45	CULTURE2	Kulturpersonligheter
46	SPORTS2	Idrottspersonligheter
47	SPOKESPERSON2	Företrädare för andra organisationer
48	INDIVIDUALS	Privatpersoner i grupp
49	OTHER2	Övriga individer i grupp, blandade grupper
99	OTHER	Övriga aktörer

V18. Om huvudaktören är en person, vilket kön anges?

- 0 inte könsbestämt
- 1 man
- 2 kvinna
- 3 övrigt

V19. På en tregradig skala från passiv till pådrivande, hur skulle du värdera subjektets aktivitet i den beskrivna situationen

- 0 NONE Saknas subjekt
- 1 PASS Passiv
- 2 PART Deltagande
- 3 PUSH Pådrivande
- 9 NOVAL Det görs ingen sådan värdering

V20. Vilken värdering av subjektets aktivitet, enligt ovan görs i texten?

- 0 NONE Det saknas subjekt

1	NEG	Negativ
2	NEUTR	Neutral
3	POS	Positiv
9	NOVAL	Det görs ingen sådan värdering

V21. Förlöjligas subjektet?

0	nej
1	ja

V22. Hänvisas det till någon mediekälla? I så fall vilken?

(Mediekälla utformas som en stringvariabel där en eller flera källor kan anges i fri form.)

Om fråga V12 (om förekomst av MIGRATION) besvarats jakande ska även följande frågor besvaras:

V23. Prospect –troligt utfall för objektet

0	NONE	saknas möjligt utfall
1	NEG	negativt
2	NEUTR	neutralt
3	POS	positivt

V24. Beneficiary – den grupp utfallet tillfaller:

0	NONE	finns inget utfallsrum
1	IN	egna gruppen (in-group)
2	OUT	andra gruppen, migranterna (out-group)
3	BOTH	båda grupperna

8.2 Bilaga 2 Frekvenstabeller

8.2.1 Huvudsakligt ämnesinnehåll – totalt samt per månad ur hela urvalet

Huvudsakligt ämne * Month Crosstabulation

Count

	Month												Total
	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mar	
Internationella relationer	9	7	10	6	9	12	7	6	4	13	8	5	96
Migration	0	3	3	1	3	14	10	7	8	21	9	11	90
Försvar	9	15	2	4	6	0	4	3	0	1	2	4	50
Kriminalitet	1	0	3	1	4	2	6	0	2	6	7	6	38
Ekonomi	5	4	1	5	4	1	1	3	4	4	1	3	36
Frihet och rättigheter	3	5	0	0	1	1	0	0	2	0	16	4	32
Samhälle och debatt	2	1	2	4	4	1	3	1	0	8	5	1	32
Övrig inrikespolitik	2	4	0	0	2	1	2	2	4	2	3	2	24
Inrikes säkerhet	0	2	0	0	1	2	0	0	0	1	4	2	12
Terrorism	1	0	0	0	1	1	0	1	2	1	2	2	11
Integration	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	5	10
Kultur och nöje	0	2	1	1	0	2	0	1	0	1	1	0	9
Teknik och industri	4	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	8
Natur	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	2	6
Sport	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	5
Vetenskap och forskning	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	4
Protester och aktivism	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Väpnad konflikt	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Religion	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Annat ämne	1	0	0	0	3	0	1	2	1	0	1	1	10
Total	38	45	26	22	38	39	36	28	29	62	65	51	479

8.2.2 Säkerhetspolitisk aspekt – totalt samt per månad ur hela urvalet

Security policy * Month Crosstabulation

Count

	Month												Total
	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mar	
Inte säkerhetspolitik	14	23	15	11	19	23	25	15	23	41	39	34	282
Diplomati	7	2	4	4	5	6	2	3	0	5	5	5	48
Militära övning, förberedelser	4	14	4	4	2	3	4	2	0	0	3	3	43
Gränskontroll	1	0	0	0	1	1	0	2	1	11	1	3	21
Internationella relationer (övrigt)	0	1	0	1	4	0	2	3	0	2	8	0	21
Terrorism	1	1	0	0	2	1	1	2	3	2	3	4	20
Internationella organisationer	4	2	1	1	1	3	0	0	0	0	5	1	18
Militär teknik	5	0	2	0	1	0	0	1	1	0	1	0	11
Underrättelseverksamhet	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	5
Strategisk kommunikation	0	0	0	0	2	0	1	0	0	1	0	0	4
Väpnad konflikt	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Cybersäkerhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Övrigt	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	3
Total	38	45	26	22	38	39	36	28	29	62	65	51	479

Anm. I ovanstående frekvenstabell har bortfallskategorin "Inte säkerhetspolitik" inkluderats. Av hela urvalet var det bara lite drygt två femtedelar av artiklarna (197 av 479 artiklar, eller drygt 41

procent) som behandlade ett säkerhetspolitiskt ämne.

Mest notabelt i tabellen ovan är dels det stora antalet artiklar om militär verksamhet under maj 2015, runt en tredjedel av samtliga artiklar den månaden, dels det likaledes stora antalet artiklar om gränskontrollverksamhet i januari 2016. I det senare fallet hade dock den totala volymen artiklar ökat markant, varför andelen blev enbart runt en sjättedel av det totala antalet artiklar den månaden.

8.2.3 Förekomst av migrationsrelaterat ämne – totalt samt per månad

Migration presence * Month Crosstabulation

Count

	Month												Total
	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mar	
förekommer inte	38	42	21	21	33	20	23	18	17	30	45	32	340
förekommer	0	3	5	1	5	19	13	10	12	32	20	19	139
Total	38	45	26	22	38	39	36	28	29	62	65	51	479

Anm. Ovanstående avser förekomsten av migrationsrelaterat ämne i det aktuella urvalet (479 artiklar). Förekomsten i 139 artiklar motsvarar 29 procent av detta urval. En mätning gjordes även på den totala populationen om 962 artiklar. Där förekom migrationsfrågan i totalt 287 artiklar, vilket motsvarar knappt 30 procent. Det stämmer relativt väl överens med ovanstående.

8.2.4 Förekomst av Julian Assange, Edward Snowden, Vladimir Putin

Assange presence

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Förekommer inte	424	88,5	88,5	88,5
	Förekommer	55	11,5	11,5	100,0
	Total	479	100,0	100,0	

Snowden presence

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Förekommer inte	475	99,2	99,2	99,2
	Förekommer	4	,8	,8	100,0
	Total	479	100,0	100,0	

Putin presence

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Förekommer inte	473	98,7	98,7	98,7
	Förekommer	6	1,3	1,3	100,0
	Total	479	100,0	100,0	

8.2.5 Korstabulering utfall mot grupp över tid i migrationsfrågan

Prospect SE * Prospect migrant * Month Crosstabulation

Count

Month			Prospect migrant			Total
			NEG	NEUTR	POS	
mar	Prospect SE	POS	2	0	0	2
		NEUTR	2	1	3	6
		NEG	1	1	1	3
	Total		5	2	4	11
feb	Prospect SE	POS	1	1	0	2
		NEUTR	1	0	0	1
		NEG	4	4	1	9
	Total		6	5	1	12
jan	Prospect SE	POS	3	1		4
		NEUTR	1	2		3
		NEG	1	3		4
	Total		5	6		11
dec	Prospect SE	POS	4	0		4
		NEG	1	1		2
	Total		5	1		6
nov	Prospect SE	POS	3		0	3
		NEG	0		2	2
	Total		3		2	5
okt	Prospect SE	POS	0		1	1
		NEG	3		1	4
	Total		3		2	5
sep	Prospect SE	POS	1	0	0	1
		NEUTR	0	1	1	2
		NEG	3	0	0	3
	Total		4	1	1	6
aug	Prospect SE	NEG	1	1	1	3
	Total		1	1	1	3
jun	Prospect SE	NEG	1			1
	Total		1			1
maj	Prospect SE	NEG			1	1
	Total				1	1
Total	Prospect SE	POS	14	2	1	17
		NEUTR	4	4	4	12
		NEG	15	10	7	32
	Total		33	16	12	61